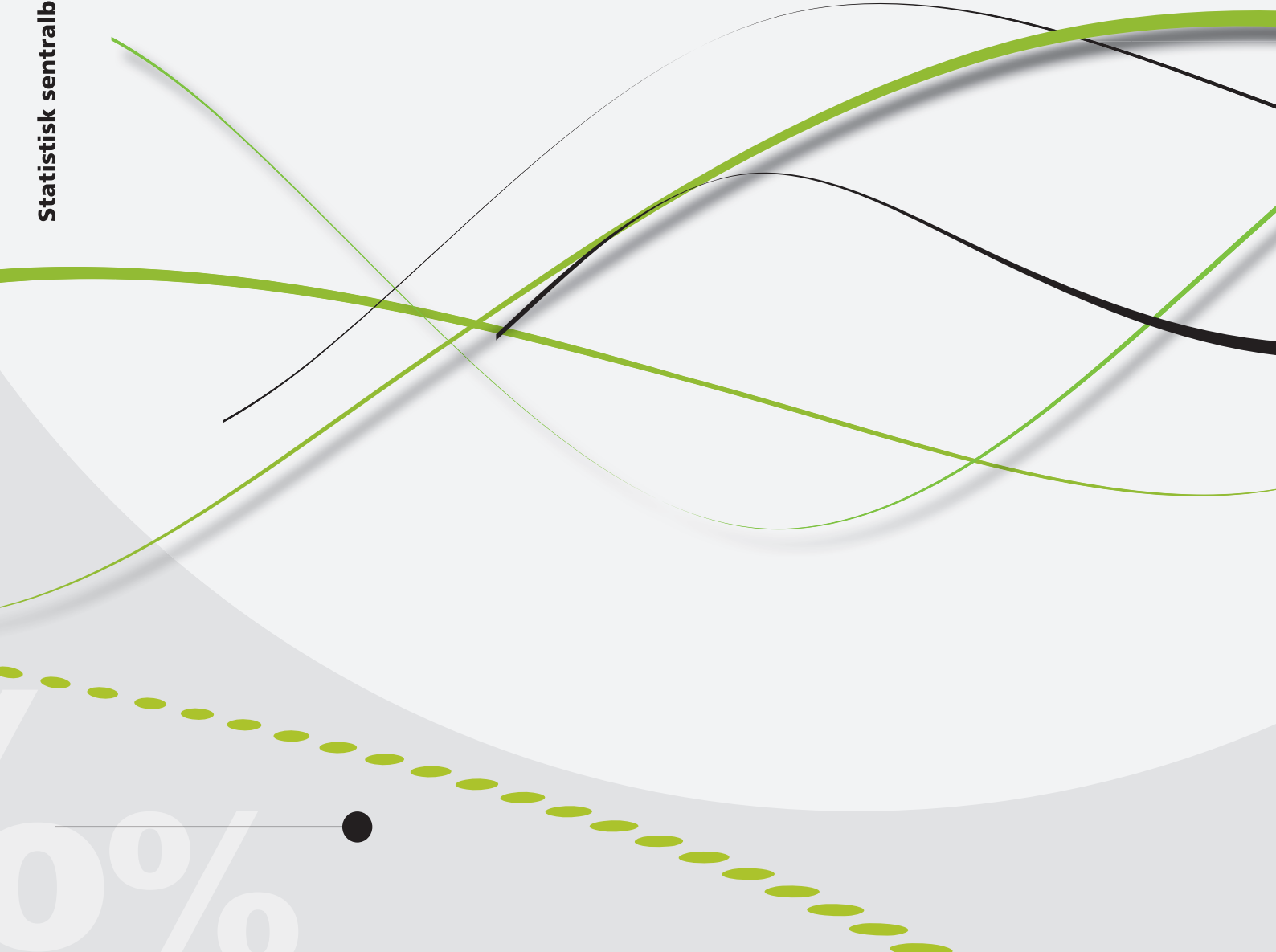

Håvard Thoen

Sysselsatte i kraftnæringen og kraftrelatert virksomhet 2011

Håvard Thoen

Sysselsatte i kraftnæringen og kraftrelatert virksomhet 2011

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler	...
Publisert desember 2012	Oppgave mangler foreløpig	...
	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-8531-8 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-8532-5 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Emne: 06.01 og 10.08.10	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimaltegn	,

Forord

Rapporten bygger videre på og oppdaterer analyser av sysselsettingen i kraftnæringen og kraftrelatert virksomhet som er gjort i "Rapporter 44/2011". I foreliggende rapport gis en beskrivelse av sysselsettingen i de samme næringene i 2011, med utviklingstrekk fra 2004. Næringene er definert på grunnlag av ny standard for næringsgruppering SN07.

Arbeidet er finansiert av Energi Norge.

Statistisk sentralbyrå, 9. november 2012

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Formålet med denne rapporten er å beskrive sysselsettingen i kraftnæringen og i bedrifter nært knyttet til denne. Denne siste gruppen er bedrifter i andre næringer som har et høyt innslag av personell med det som er kjerneutdanningene og yrkene i kraftnæringen. Hovedvekten ligger på situasjonen i 4. kvartal 2011 og endringer fra 4. kvartal 2010, men det gis også en del hovedtrekk tilbake til 4. kvartal 2004.

I denne rapporten brukes betegnelsen kraftnæringen på næringen ”Produksjon, overføring, distribusjon og handel av elektrisitet” i Statistisk sentralbyrås (SSB) Standard for næringsgruppering. Bedrifter som har et stort innslag av sysselsatte med de samme utdanninger og yrker som er typiske for bedrifter i kraftnæringen er i rapporten gitt betegnelsen ”kraftrelatert virksomhet”.

I 2011 var det 18 450 sysselsatte i kraftnæringen og kraftrelatert virksomhet. Dette gir en vekst på 13,5 prosent siden 2004 og 1,1 prosent fra 2010. Av de sysselsatte i 2011 var 20,6 prosent kvinner. Kvinneandelen har ligget stabilt rundt 20 prosent kvinner siden 2004. Sammenlignet med resten av privat sektor har kraftnæringen og kraftrelatert virksomhet en lav andel kvinner blant sine sysselsatte.

Kraftnæringen isolert hadde mellom 2010 og 2011 en netto tilgang på 350 personer. Den fordeler seg på 1 678 tilganger og 1 298 avganger.

Ser vi på tilgangene blant de som var sysselsatt i 2010, så hadde 14,2 prosent av kvinnene bakgrunn i bedrifter innen utleie av arbeidskraft. Det tyder på at vikaroppdrag var inngangsporten til kraftnæringen for en god del kvinner. Blant menn var det bakgrunn fra bygge- og anleggsvirksomheten som var vanligst.

Av de som sluttet i kraftnæringen mellom 2010 og 2011 var 46 prosent ikke i arbeid i 4. kvartal 2011.

Av de som fortsatt var i jobb, gikk de fleste til bygg- og anleggsvirksomhet, arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet og offentlig administrasjon og forsvar. Kvinnene som sluttet i kraftnæringen i 2011 fordeler seg over et jevnere spekter av næringer.

Utdanningsnivået i kraftnæringene og kraftrelatert virksomhet var høyere enn gjennomsnittet for resten av privat sektor i 2011. Siden 2004 har andelen med utdanning på universitets- eller høyskolenivå økt fra 27 til 33 prosent i kraftnæringen og kraftrelatert virksomhet.

De sysselsatte i kraftnæringen og kraftrelatert virksomhet hadde i 2011 en gjennomsnittsalder på 45 år mot 41 år i resten av privat sektor. Siden 2004 har andelen sysselsatte over 55 år økt klart, men samtidig har også andelen under 24 år økt de siste årene.

Abstract

The report's main objective is to investigate employment within the power supply industry and the power supply related activities. The report will describe the composition of employees in regard to sex, age and education.

The power supply industry is defined in Statistics Norway's Standard Industrial Classification, as "Production and distribution of electricity". The group of companies related to *power supply related activities* employ similar persons in regard to education and occupation, typical to companies in the power supply industry. These two groups make up the *power supply sector* in this report.

In 2011 there were 18 450 employees in the power supply sector. This constitutes an increase of nearly 13.5 per cent since 2004 and 1.1 per cent since 2010. The sex distribution of about 80 per cent men and 20 per cent women has been fairly stable since 2004. The power supply sector has a low share of women among its employees compared to the private sector in general. In 2011 the level of education in the power supply sector was higher than for the private sector in general. Since 2004, the share of persons with higher education has increased from 27 to 33 per cent.

Employees in the power supply sector are on average older than employees in the private sector. The employees have matured since 2004, but in the last few years, there have also been signs of fresh recruitment.

The power supply industry had a net influx of 380 new employees, in the period between 2009 and 2011. There were 1678 new employees and 1298 employees lost in the sector due to attrition.

If we look at the supply of new employees who were also employed in 2010, 14.2 percent of female employees worked in temporary staff recruitment agencies. Temporary work seems to be an important entry gate to the power supply industry for women. Among men, the building- and construction sector was the most common background for new employees in the power supply industry.

Among people who quit their job in the power supply industry between 2010 and 2011, 46 percent did not work in 2011.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
Innhold	6
1. Bakgrunn og formål	7
1.1. Avgrensning av populasjonen	7
2. Datagrunnlag	8
2.1. Kilder	8
3. Resultater	9
3.1. Hovedtall	9
3.2. Kvinner og menn i kraftsektoren.....	14
3.3. Sammenlignet med andre næringer	17
4. Tilganger og avganger	19
4.1. Hovedtall	19
4.2. Alder	19
4.3. Utdanning.....	20
4.4. Tilgang og avgang etter næring	21
Vedlegg A: Dokumentasjon	24
Vedlegg B: Tabeller	26
Vedlegg C: Ny standard for næringsgruppering	30
Vedlegg D: Hvordan definere en kraftrelatert virksomhet	31
Figurregister	38
Tabellregister	39

1. Bakgrunn og formål

Formålet med rapporten er å gi en beskrivelse av sysselsettingen knyttet til produksjon og distribusjon av elektrisk kraft. Man er interessert i en beskrivelse av sysselsatte med utdanninger som er særskilt rettet mot denne type virksomhet. Fordi det også finnes bedrifter i tilgrensende virksomheter som i stor grad bruker sysselsatte med denne type utdanning, ønsker man også at sysselsatte ved disse bedriftene blir inkludert.

1.1. Avgrensning av populasjonen

Populasjonen i denne rapporten består av sysselsatte i følgende grupper.

Bedrifter i kraftnæringen:

Betegnelsen kraftnæringen brukes på bedrifter som ifølge SSBs Standard for næringsgruppering tilhører næringen 35.1 "Produksjon, overføring, distribusjon og handel av elektrisitet".

Bedrifter relatert til kraftnæringen:

Dette er bedrifter i andre næringer enn kraftnæringen hvor et stort innslag av de ansatte har den samme type kompetanse som er kjernekompetansen blant sysselsatte i kraftnæringen. Det vil typisk være energioperatører og elektromontører. I praksis kan dette bety at disse bedriftene produserer en type av varer eller tjenester som i all hovedsak bare etterspørres av bedrifter i kraftnæringen.

En annen tilnærming til begrepet "bedrifter relatert til kraftnæringen" kunne vært å ta med alle bedrifter som leverer varer og tjenester til kraftnæringen. Da ville man fått fram et bilde på hvor mye produksjonen i kraftnæringen genererer av sysselsetting i egen samt alle andre næringer. Det vil si at man også ville fått med seg sysselsetting i bedrifter som eksempelvis leverer renhold- og vaktjenester, kontormateriell og kjøretøy. Siden slike bedrifter leverer varer og tjenester også til bedrifter i andre næringer, måtte sysselsettingen til dette trekkes fra. En slik tilnærming, kryssløpsanalyse, er derfor vesentlig mer krevende med hensyn til det man trenger av data. Til det som er formålet med denne rapporten har ikke SSB tilstrekkelig med data for en slik tilnærming til begrepet "bedrifter relatert til kraft". Og siden formålet med rapporten er å fokusere på sysselsatte med det som er kjernekompetanse i kraftnæringen, gir vår tilnærming med å se på utdanning og yrke en bedre avgrensning av "relatert virksomhet".

Nærmere om avgrensning av "kraftrelatert virksomhet"

For å fange opp disse bedriftene har vi tatt utgangspunkt i yrke og utdanning. Utdanning beskriver folks formelle kompetanse, mens yrke beskriver hvilke arbeidsoppgaver den enkelte har. Fordi en del personer utfører arbeid som er typisk for kraftnæringer uten å ha den formelle kompetansen, er også yrke en relevant variabel å se på.

Metoden vi har brukt er først å identifisere hva som er typiske yrker og utdanninger innen kraftnæringen, for i neste omgang å plukke ut bedrifter som har en høy andel sysselsatte med disse yrkene og/eller utdanningene.

Ved hjelp av henholdsvis SSBs Standard for utdanningsgruppering (NUS2000) og Standard for yrkesklassifisering (STYRK) har vi med bakgrunn i hyppighet og relevans, definert hva som er å regne som kraftutdanninger og yrker innen bedrifter i kraftnæringen. Vi har så vurdert hyppigheten av disse utdanningene og yrkene i andre næringer. På bakgrunn av denne har vi satt grenser for å inkludere eller ekskludere bedrifter fra de vi omtaler som kraftrelatert virksomhet.

Ved å anvende denne metoden får vi med oss alle bedrifter i en undergruppe under bygge og anleggsnæringen som heter, "Bygging av anlegg for elektrisitet og

telekommunikasjon". Vi får dessuten med oss noen bedrifter fra næringene elektrisk installasjonsarbeid og teknisk tjenesteyting.

En mer inngående redegjørelse for etableringen av denne populasjonen finnes i vedlegg D.

Norsk standard for næringsgruppering (SN07) legges til grunn for næringsinndelingen i rapporten. I "Rapporter 2010/30" var bedrifter og statistikk over sysselsatte frem til 2008 knyttet til næringer gjennom næringsstandarden av 2002 (SN02). I foreliggende rapport vil tallmaterialet fra før 2008 være fordelt etter gammel næringsstandard, mens tallene for 2008 og 2009 følger ny næringsstandard. For kraftnæringen er denne omleggingen som en ren konvertering å regne. For den kraftrelaterte virksomheten har omleggingen ført til noen endringer i antall sysselsatte, men ikke noe som påvirker nivå-tallene i særlig grad. For mer informasjon rundt omleggingen til ny næringsstandard, se vedlegg A.

Kraftsektor som samlebetegnelse på kraftnæringene og kraftrelatert virksomhet

Videre i rapporten brukes for enkelthetsens skyld betegnelsen "kraftsektor" som et samlebegrep på kraftnæringene og kraftrelatert virksomhet. "Kraftsektor" er da altså å regne som et videre begrep enn "kraftnæring".

2. Datagrunnlag

2.1. Kilder

Hovedkilden for rapporten er Statistisk sentralbyrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk. Den registerbaserte sysselsettingsstatistikken omfatter bosatte personer 15-74 år som har utført arbeid av minst én times varighet i referanseuken, eller som var midlertidig fraværende fra slikt arbeid. Alle tall i rapporten refererer seg til denne ene referanseuken i 4. kvartal hvert år. For enkelthets skyld omtales referansetidspunkt bare med angivelse av årstall.

Data for den registerbaserte sysselsettingsstatistikken er basert på flere ulike registre. De viktigste er NAVs Arbeidsgiver-/ arbeidstakerregister, lønns- og trekkoppgaverregisteret og selvangivelsesregisteret administrert av Skattedirektoratet, og Enhetsregisteret/ Bedrifts- og foretaksregisteret.

Arbeidstakerregisteret er hovedkilden til data om lønnstakere, men lønns- og trekkoppgaverregisteret utgjør et viktig supplement ved at det fanger opp lønnstakerforhold som ikke er meldepliktige til arbeidstakerregisteret. Begge registre har arbeidsforhold (jobber) som enhet. Selvangivelsesregisteret er hovedkilden til opplysninger om selvstendig næringsdrivende.

Enhetsregisteret og Bedrifts- og foretaksregisteret gir opplysninger om bedriftene. I tillegg nyttes supplerende data fra en rekke andre kilder.

Avgrensingen av sysselsatte er altså basert på en rekke ulike kilder, og det er bygget opp et system i SSB for en samlet utnytting av disse. Systemene omfatter moduler for konsistensbehandling mellom ulike datakilder, valg av viktigste arbeidsforhold og klassifisering som sysselsatt.

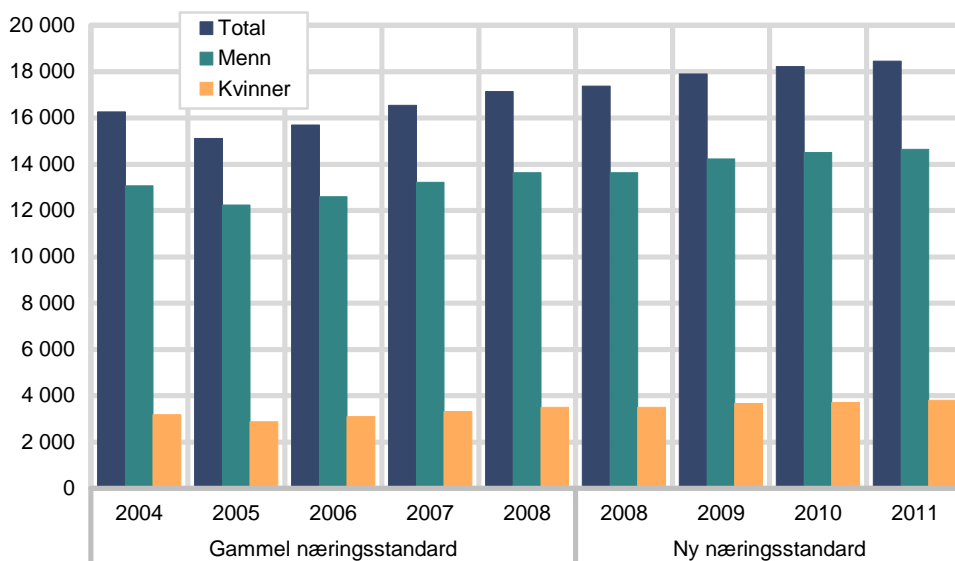
3. Resultater

3.1. Hovedtall

18 450 personer jobbet i kraftsektoren i 4. kvartal 2011, og av disse var 14 643 menn og 3 807 kvinner. Dette tilsvarer 79 prosent menn og 21 prosent kvinner.

Fra 2004 til 2011 har det vært en vekst på 2 193 personer, og det er først og fremst kraftrelatert virksomhet som står for veksten. Fordelingen mellom kjønnene har holdt seg stabil gjennom hele perioden.

Figur 3.1. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter gammel og ny næringsstandard etter kjønn. 2004-2011. Absolutte tall

Tabell 3.1 viser utviklingen i antall sysselsatte fra 2004 til 2011. Tabellen viser også hvordan overgang til næringsstandard påvirker populasjonen for 2008, der 2008a er tall basert på gammel næringsstandard. Ut fra ny næringsstandard er det 236 flere sysselsatte i 2008 sammenlignet med tall basert på gammel næringsstandard.

Tabell 3.1. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter gammel og ny næringsstandard etter kjønn. 2004-2011. Absolutte tall

	Gammel næringsstandard					Ny næringsstandard				
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2009	2010	2011	
Total	16 257	15 114	15 701	16 537	17 140	17 376	17 902	18 215	18 450	
Menn	13 067	12 233	12 602	13 213	13 638	13 638	14 231	14 512	14 643	
Kvinner	3 190	2 881	3 099	3 324	3 502	3 502	3 671	3 703	3 807	

Som nevnt i innledningen består kraftsektoren av 2 delpopulasjoner; kraftnæringen og kraftrelatert virksomhet. Fordelingen vises i tabellen under. I resten av rapporten vil disse delpopulasjonene omtales som en, kraftsektoren.

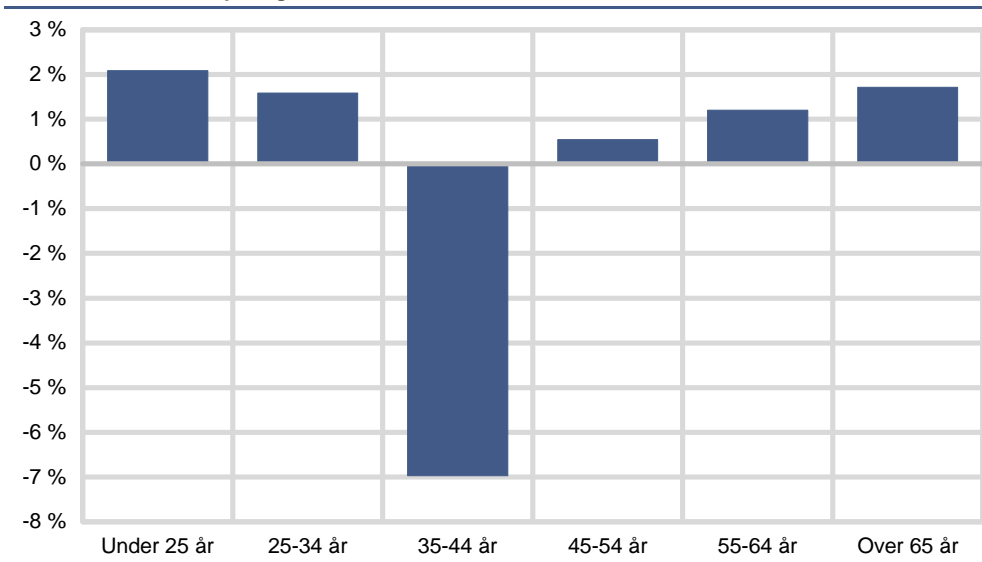
Tabell 3.2. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter gammel og ny næringsstandard etter næring. 2004-2011. Absolutte tall

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Næring								
Kraftsektoren	16 257	15 114	15 701	16 537	17 140	17 902	18 215	18 450
Av dette:								
Kraftnæringen	13 998	13 352	13 753	13 215	13 524	13 966	14 313	14 693
Kraftrelatert virksomhet	2 259	1 762	1 948	3 322	3 616	3 936	3 902	3 757

Aldersfordeling

Figur 3.2 viser utviklingen innad i de ulike aldersgruppene mellom 2004 og 2011. Det store bildet viser at kraftsektoren har et bra innslag av nyrekruttering, men sliter med å holde på aldersgruppen 35-44 år hvor andelen er redusert tilnærmet 7 prosentpoeng.

Figur 3.2. Endring i alderssammensetningen blant sysselsatte i kraftsektoren. 2004-2011. Prosentpoeng

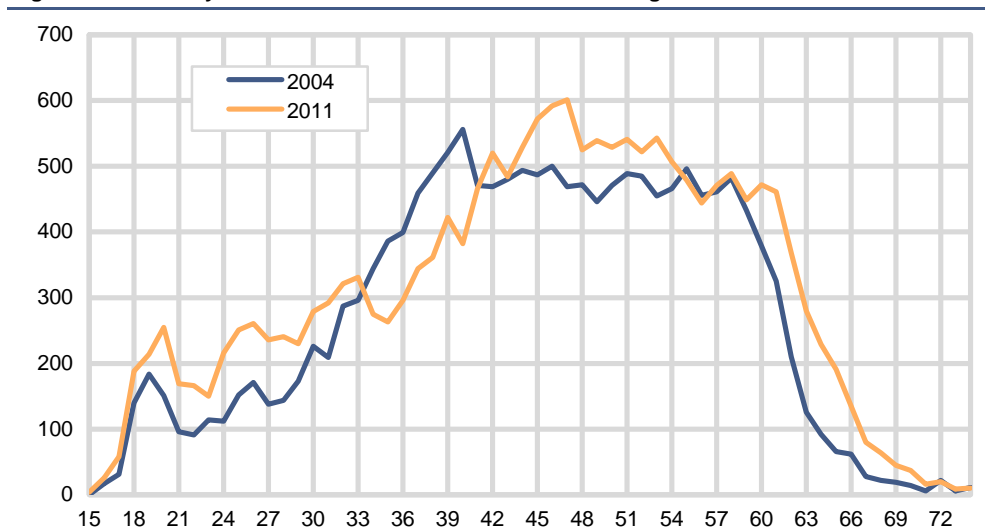
Utviklingen i figur 3.2 vil også bli kommentert i kapittel 4 om tilganger og avganger.

Tabell 3.3. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter alder. 2004, 2010 og 2011. Absolutte tall og prosent

	Absolutte tall			Prosent		
	2004	2010	2011	2004	2010	2011
Totalt	16 285	18 215	18 450	100	100	100
Under 25	940	1 421	1 446	6	8	8
25-34	2 153	2 550	2 717	13	14	15
35-44	4 731	4 243	4 067	26	23	22
45-54	4 745	5 345	5 471	28	29	30
55-64	3 460	4 142	4 142	23	23	22
Over 65	256	514	607	2	3	3

Utviklingen beskrevet i figur 3.2 bekreftes også i figur 3.3. De sysselsatte i kraftsektoren i 2011 er samlet sett eldre enn de som var sysselsatt i kraftsektoren i 2010.

Figur 3.3. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter alder. 2004 og 2011. Absolutte tall

Stabil arbeidstid

Fordelingen mellom sysselsatte på heltid og deltid har vært stabil gjennom perioden. I 2011 var 93 prosent av de sysselsatte i kraftsektoren heltidsansatt, 2 prosent var ansatt på lang deltid mens 5 prosent var ansatt som kort deltid.

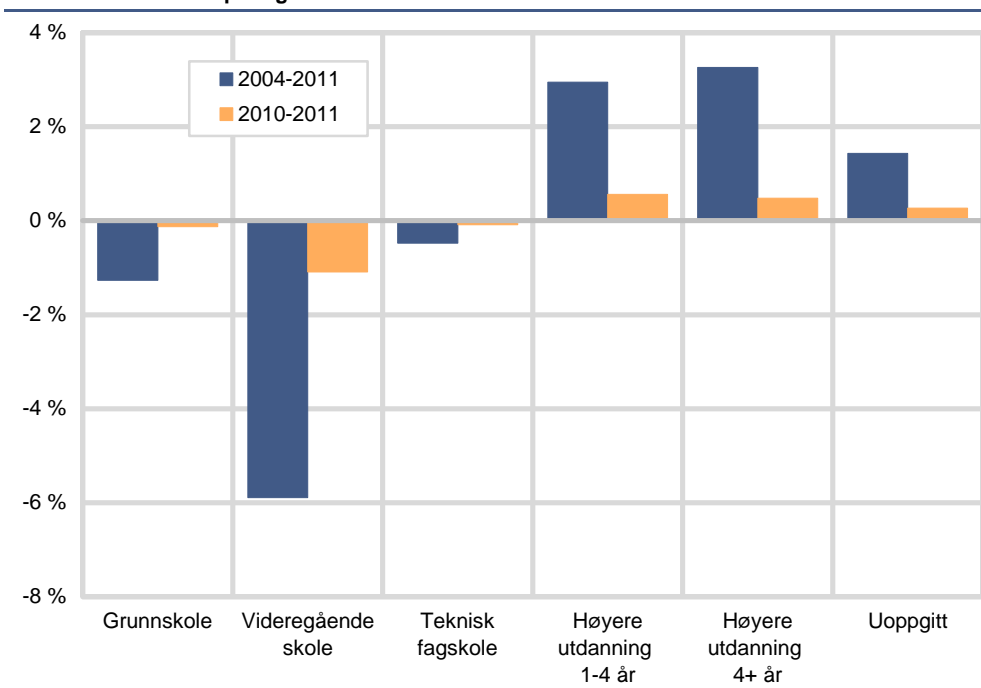
Tabell 3.4. Arbeidstid blant sysselsatte i kraftsektoren. 2004-2011. Prosent

	2004	2008	2009	2010	2011
Totalt	100	100	100	100	100
1-19 timer per uke	2	2	2	5	5
20-29 timer per uke	5	6	6	2	2
30 eller mer per uke	93	92	93	93	93

Flere sysselsatte, og flere med høyere utdanning

Utviklingen med stadig høyere utdannede sysselsatte fortsetter i 2011 som den gjorde i 2010, 2009 og 2008. Det er særlig andelen personer som har videregående skole som høyeste fullførte utdanning som blir færre.

Figur 3.4. Endring i utdanningsnivå blant sysselsatte i kraftsektoren. 2004-2011. Prosentpoeng

Tabell 3.5. Utdanningsnivå blant sysselsatte i kraftsektoren. 2004-2011. Prosent

Høyeste fullførte utdanning	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Grunnskole	11	10	10	10	10	10	10	10
Videregående skole	51	50	50	49	48	47	46	45
Teknisk fagskole	10	11	10	10	10	10	10	10
Høyere utdanning 1-4 år	19	20	20	21	21	21	22	22
Høyere utdanning 4+ år	8	8	9	9	9	10	11	11
Uoppgitt	1	1	1	0	1	1	2	2

Tabell 3.6. Utdanningsnivå blant sysselsatte i kraftsektoren. 2004-2011. Absolutte tall

Høyeste fullførte utdanning	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Grunnskole	1 850	1 573	1 589	1 726	1 823	1 840	1 849	1 862
Videregående skole	8 251	7 593	7 817	8 062	8 310	8 387	8 335	8 261
Teknisk fagskole	1 701	1 636	1 616	1 702	1 727	1 784	1 799	1 839
Høyere utdanning 1-4 år	3 159	2 956	3 185	3 446	3 653	3 847	4 016	4 123
Høyere utdanning 4+ år	1 236	1 280	1 397	1 434	1 641	1 817	1 936	2 001
Uoppgitt	88	76	97	78	222	227	280	364

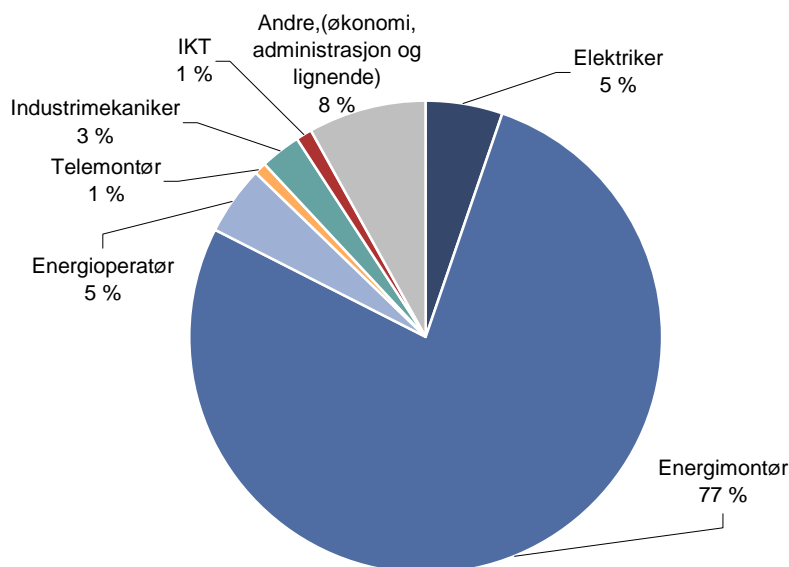
Lærlinger

I 2011 var det 691 lærlinger innen kraftsektoren, 6 færre lærlinger enn i 2010. 77 prosent av lærlingene var energimontørlærlinger.

Tabell 3.7. Sysselsatte lærlinger i kraftsektoren etter fagområde. 2004-2011. Absolutte tall og prosent.

Fagområde	Antall			Prosent		
	2004	2010	2011	2004	2010	2011
Alle lærlinger	444	697	691	100	100	100
Elektriker	78	56	37	18	8	5
Energimontør	290	520	533	65	75	77
Energioperatør	17	41	33	4	6	5
Telemontør	2	4	6	0	1	1
Industrimekaniker	7	12	19	2	2	3
IKT	9	4	7	2	1	1
Andre,(økonomi, administrasjon og lignende)	41	60	56	9	9	8

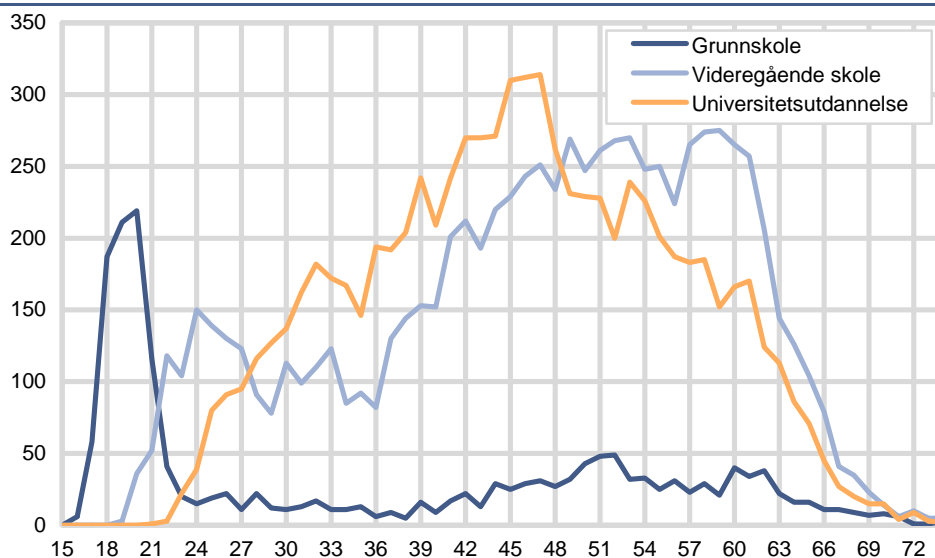
Figur 3.5. Lærekontrakter i kraftsektoren etter fagområde. 2011. Prosent

Utdanning og alder

De sysselsatte i kraftsektoren blir eldre. Samtidig øker kompetansen. Figur 3.6 viser hvor stor andel forskjellige alderstrinn utgjør av de ulike utdanningsgruppene.

Figur 3.6. Alle sysselsatte. Utdanning og alder. 2011. Absolutte tall

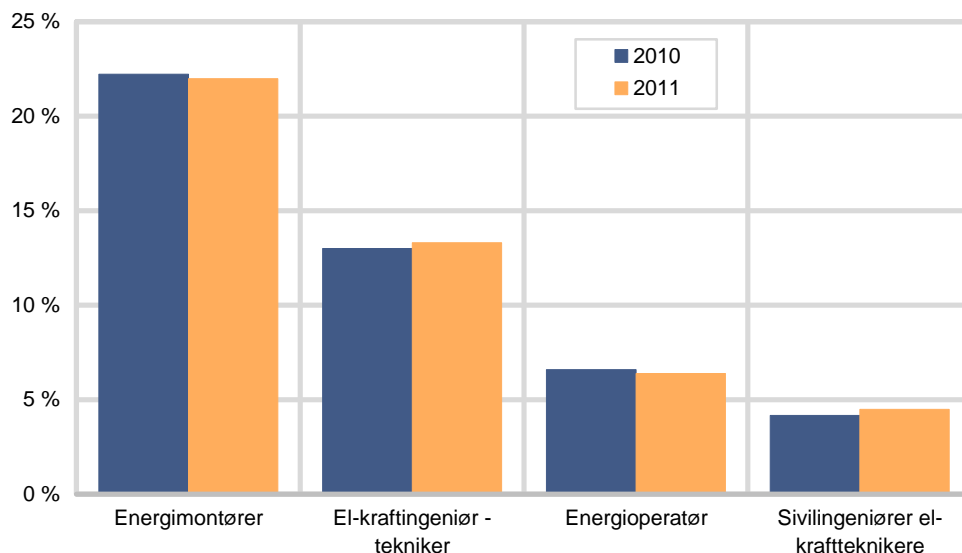
Figur 3.6 viser antall personer fordelt etter alder med henholdsvis grunnskole, videregående skole eller universitetsutdanning som høyeste fullførte utdanning. I aldersgruppen under 20 år dominerer det som mest sannsynlig er lærlinger. Vi ser

at majoriteten av de som har universitetsutdannelse er noe yngre enn de som kun har videregående skole som høyeste fullførte utdanning.

Kraftyrker

På grunn av mangelfull innrapportering for yrke, går tallene bare tilbake til 2007. Ved identifisering av bedrifter i den kraftrelaterte virksomheten brukte vi blant annet data for det vi har valgt å kalle kraftyrker. Kraftyrker er yrker som er typiske for bedrifter i kraftnæringen. I figur 3.7 gis tall for 2010 og 2011.

Figur 3.7. Alle sysselsatte i kraftssektoren etter kraftyrker. 2010-2011. Prosent

Tabell 3.8 fordeler alle sysselsatte i kraftssektoren på hovedyrkesområde i henhold til standard for yrkesgruppering. Undergrupper av hvert hovedyrkesområde er markert med innrykk, som for eksempel de utvalgte kraftyrkenes andel i de respektive hovedyrkesområdene. Innen kraftssektoren jobber nesten en tredjedel av de ansatte innen håndverksyrker, det er først og fremst energimontører som utgjør den gruppen. Etter håndverksyrker følger lavere universitets- og høyskoleyrker og akademiske yrker (høyere universitetsutdannelse).

Tabell 3.8. Sysselsatte i kraftssektoren etter yrkeshovedgrupper og kraftyrker. 2010 og 2011. Absolutte tall og prosent

	2010	2011	2010	2011
	— Absolutte tall —		— Prosent —	
Alle	18 213	18 450	100	100
1 Administrative ledere	1 695	1 676	9	9
2 Akademiske yrker	2 565	2 672	14	14
- 2143 Sivilingeniører el-kraftteknikere	760	828	4	4
- Andre akademiske yrker	1 805	1 844	10	10
3 Yrker med kortere høyskole og universitetsutdanning og teknikere ...	4 218	4 381	23	24
- 3112 El-kraftingeniør - teknikere	2 368	2 456	13	13
- Andre yrker med kortere høyskole og universitetsutdanning	1 850	1 925	10	10
4 Kontor og kundeserviceyrker	1 496	1 470	8	8
5 Salgs, service og omsorgsyrker	254	237	1	1
6 Jordbruk, skogbruk og fiske	24	19	0	0
7 Håndverkere og lignende	5 314	5 394	29	29
- 7244 Energimontører	4 047	4 056	22	22
- Andre håndverkeryrker eller lignende	1 267	1 338	7	7
8 Prosess og maskinoperatører	1 326	1 289	7	7
- 8161 Energioperatør	1 200	1 179	7	6
- Andre yrker med kortere høyskole og universitetsutdanning	126	110	1	1
9 Yrker uten krav til utdanning	564	499	3	3
Uoppgitt	757	813	4	4

I tabell 3.9 er kraftyrkene krysset med aldersgruppe, alle tall er prosent av ansatte innad i de respektive yrkesgruppene. Da flere av kraftyrkene utelukker den yngste aldersgruppen på bakgrunn av utdanningskrav, er det mest interessant å ta utgangspunkt i forhold mellom aldersgruppen 25-34 og 55-64. Yrkesgruppen som skiller seg ut i denne sammenligningen er energioperatører. 6 prosent av energioperatørene er mellom 25 og 34 år, mens 30 prosent av alle energioperatører er mellom 55 og 64 år. Også blant el.kraftingeniører og teknikere ser vi en skjevfordeling i forhold mellom de yngste og eldste. 13 prosent av el.-kraftingeniører og teknikere er mellom 25 og 34 år, mens 29 prosent befinner seg i aldersgruppen 55 til 64 år.

Tabell 3.9. Sysselsatte i kraftsektoren etter kraftyrker og alder. 2011. Prosent.

	Alle	Under					65 år og over
		25 år	25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år	
Alle	100	8	15	22	30	22	3
Energimontører	100	19	17	19	27	17	1
El-kraftingeniør - tekniker	100	1	13	21	34	29	4
Energioperatør	100	9	7	17	33	30	3
Sivilingeniører el-kraftteknikere ...	100	1	17	27	32	20	3
Andre	100	5	15	24	29	22	4

Tabell 3.10. Sysselsatte i kraftsektoren etter kraftyrker og alder. 2011. Absolutte tall

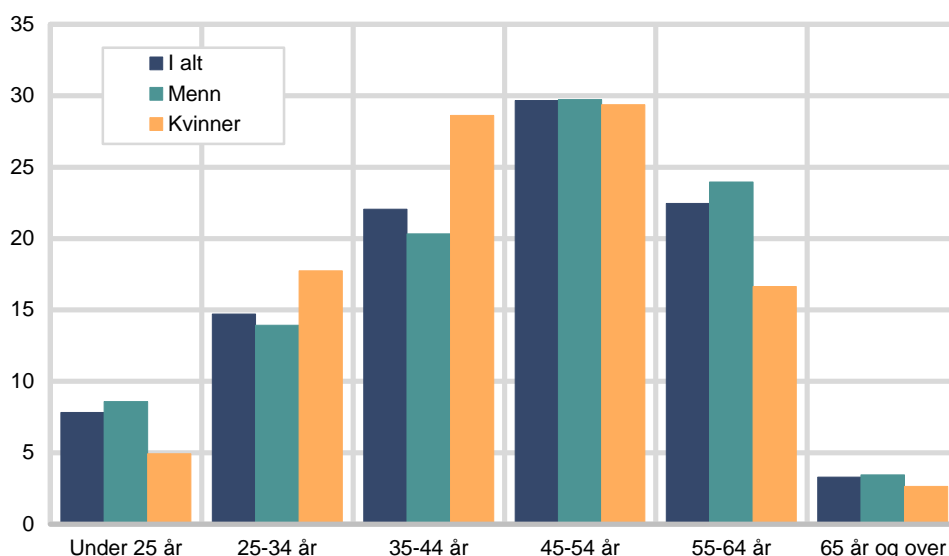
	Alle	Under 25 år					65 år og over
		25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år		
Alle	18 450	1 446	2 717	4 067	5 471	4 142	607
Energimontører	4 056	770	688	754	1 096	699	49
El-kraftingeniør - tekniker	2 456	16	317	504	832	700	87
Energioperatør	1 179	108	86	203	392	353	37
Sivilingeniører el-kraftteknikere ...	828	8	141	226	264	166	23
Andre	9 931	544	1 485	2 380	2 887	2 224	411

3.2. Kvinner og menn i kraftsektoren

Kvinner yngre enn menn

Kraftsektoren er en mannsdominert sektor. Fordelingen mellom kjønnene har siden 2004 ligget rundt 80 prosent menn og 20 prosent kvinner. I 2011 er andelen kvinner 20,6 prosent. I 2011 jobbet det rundt 3 800 kvinner i kraftsektoren. Antallet menn har økt fra om lag 13 000 i 2004 til rundt 14 600 i 2011.

Fortsatt er det slik at kvinner er yngre enn menn, men alderfordelingen er jevnere i 2011 enn i 2004.

Figur 3.8. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter alder og kjønn. 2011. Prosent

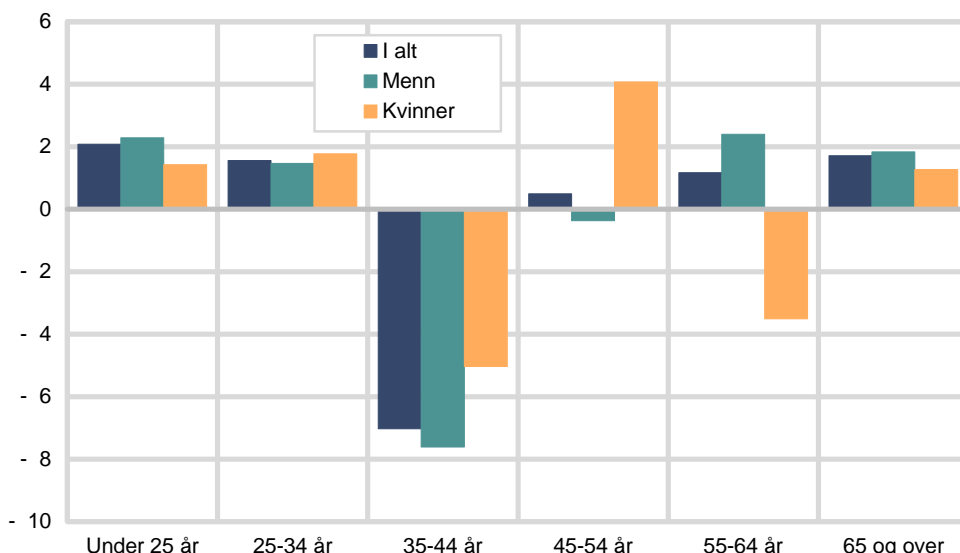
Tabell 3.11. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter alder og kjønn. 2004, 2010 og 2011. Prosent

	2004			2010			2011		
	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner
Under 25 år	6	6	4	8	9	5	8	9	5
25-34 år	13	12	16	14	13	17	15	14	18
35-44 år	29	28	34	23	22	30	22	20	29
45-54 år	29	30	25	29	30	28	30	30	29
55-64 år	21	22	20	23	24	17	22	24	17
65 og over	2	2	1	3	3	3	3	3	3

Tabell 3.12. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter alder og kjønn. 2004, 2010 og 2011. Absolutte tall

	2004			2010			2011		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Under 25 år	936	824	112	1 421	1 249	172	1 446	1 258	188
25-34 år	2 140	1 630	510	2 550	1 909	641	2 717	2 041	676
35-44 år	4 725	3 651	1 074	4 243	3 123	1 120	4 067	2 977	1 090
45-54 år	4 740	3 933	807	5 345	4 308	1 037	5 471	4 353	1 118
55-64 år	3 460	2 817	643	4 142	3 502	640	4 142	3 508	634
65 og over	256	212	44	514	421	93	607	506	101

Figur 3.9. Endring i aldersfordelingen i kraftsektoren etter kjønn. 2004-2011. Prosentpoeng

Arbeidstid og kjønn

Flere kvinner enn menn jobber deltid i kraftsektoren. 10 prosent av kvinnene jobber kort deltid, mellom 1 og 19 timer i uken. Til sammenligning er det 4 prosent av de mannlige sysselsatte som jobber tilsvarende. I 2010 var 95 prosent av de mannlige og 85 prosent av de kvinnelig ansatte heltidssysselsatt.

Tabell 3.13. Arbeidstid blant sysselsatte i kraftsektoren etter kjønn. 2004, 2010 og 2011. Prosent

	2004			2010			2011		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Arbeidstid	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1-19 timer per uke	5	3	13	6	5	11	5	4	10
20-29 timer per uke	2	1	8	2	1	5	2	1	5
30 og mer per uke	93	96	79	92	95	84	93	95	85

Utdanning og kjønn

Utviklingen etter utdanningsnivå er i hovedsak lik for kvinner og menn, kompetansen øker. Det er likevel slik at utdanningsnivået øker mer for kvinner enn for menn. Andelen sysselsatte menn med universitetsutdannelse har siden 2004 økt fra 27 til 31 prosent. Blant kvinner har den tilsvarende veksten vært på 13 prosentpoeng, fra 28 til 41 prosent.

Antallet kvinner med høyere universitets- eller høyskoleutdanning har fordoblet seg fra 2004 til 2011. Også for lavere grads universitets- og høyskoleutdanning er det en sterk vekst blant kvinner. Totalt er det 430 flere kvinner med lavere universitets- eller høyskoleutdanning sysselsatt i kraftsektoren i 2011 sammenlignet med i 2004. For personer med grunnskole og videregående utdanning som høyeste fullførte utdanning ser vi en nedgang gjennom perioden. Disse gruppene er likevel størst i kraftpopulasjonen.

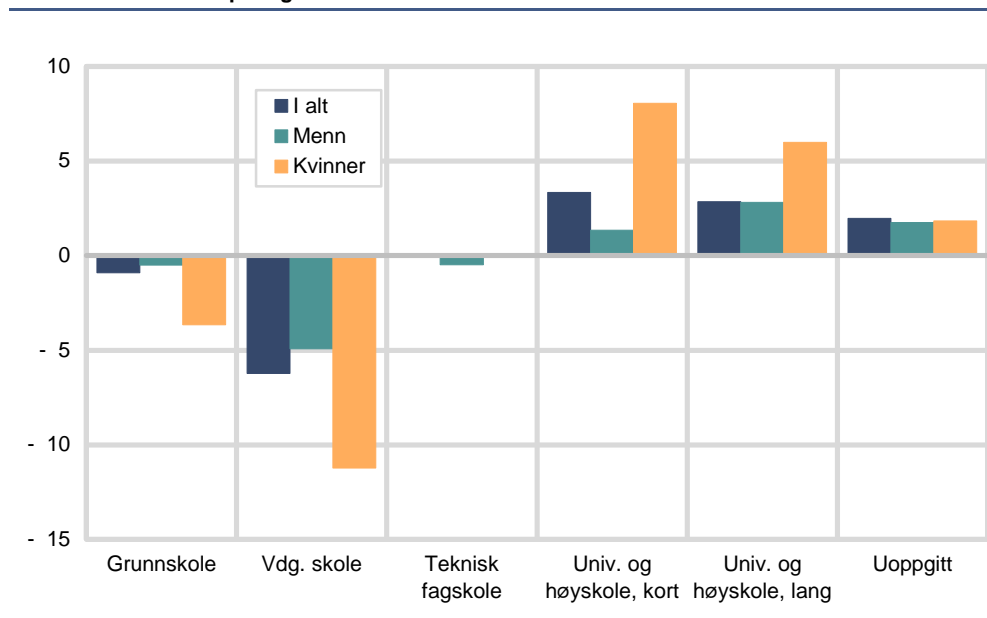
Utdanningsnivået blant menn øker jevnt. Siden 2004 har det blitt 1 576 flere menn i kraftsektoren. Av disse har 1 056 høyere eller lavere universitets- eller høyskoleutdanning. Det er særlig personer med videregående skole som høyeste fullførte utdanning som går tilbake.

Selv om halvparten av både kvinner og menn har videregående skole som høyeste fullførte utdanning, kan det pekes på at typen videregående utdanning er forskjellig mellom kjønnene. Menn har først og fremst fagbrevutdanninger. Blant kvinner dominerer allmennfag blant de med videregående som høyeste fullførte utdanning.

Tabell 3.14. Utdanningsnivå blant sysselsatte i kraftsektoren etter kjønn. 2004, 2010 og 2011. Prosent

	2004			2010			2011		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1 Grunnskole	11	10	16	10	10	12	0	10	12
2 Vdg. skole	51	51	51	46	47	41	0	46	40
3 Teknisk fagskole	10	12	4	10	11	4	10	12	4
4 Univ. og høyskole, 1-4 år	19	19	22	22	20	29	22	20	30
5 Univ. og høyskole, 4+ år	8	8	5	11	11	11	11	11	11
Uoppgitt	0	0	1	2	1	3	2	2	3

Figur 3.10. Endring i utdanningsnivået blant sysselsatte i kraftsektoren etter kjønn. 2004-2011. Prosentpoeng

Tabell 3.15. Utdanningsnivå blant sysselsatte i kraftsektoren etter kjønn. 2004, 2010 og 2011. Absolutte tall.

	2004			2010			2011		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Alle	16 257	13 067	3 190	18 215	14 512	3 703	18 450	14 643	3 807
Grunnskole	1 850	1 336	514	1 849	1 401	448	1 862	1 392	470
Videregående skole	8 251	6 610	1 641	8 335	6 800	1 535	8 261	6 747	1 514
Teknisk fagskole	1 701	1 580	121	1 799	1 660	139	1 839	1 686	153
Universitet og høyskole, 1-4 år	3 159	2 445	714	4 016	2 936	1 080	4 123	2 979	1 144
Universitet og høyskole, 4+ år	1 236	1 061	175	1 936	1 542	394	2 001	1 583	418
Uoppgitt	60	35	25	280	173	107	364	256	108

3.3. Sammenlignet med andre næringer

Tabell 3.16. Aldersfordeling i kraftsektoren og resten av privat sektor etter kjønn. 2011. Prosent

	Kraftsektoren			Resten av privat sektor		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	100	100	100	100	100	100
Under 25 år	8	9	5	14	13	14
25-34 år	15	14	18	20	20	20
35-44 år	22	20	29	24	24	24
45-54 år	30	30	29	22	22	22
55-64 år	22	24	17	16	16	16
65 og over	3	3	3	4	5	3

Lavere andel kvinner

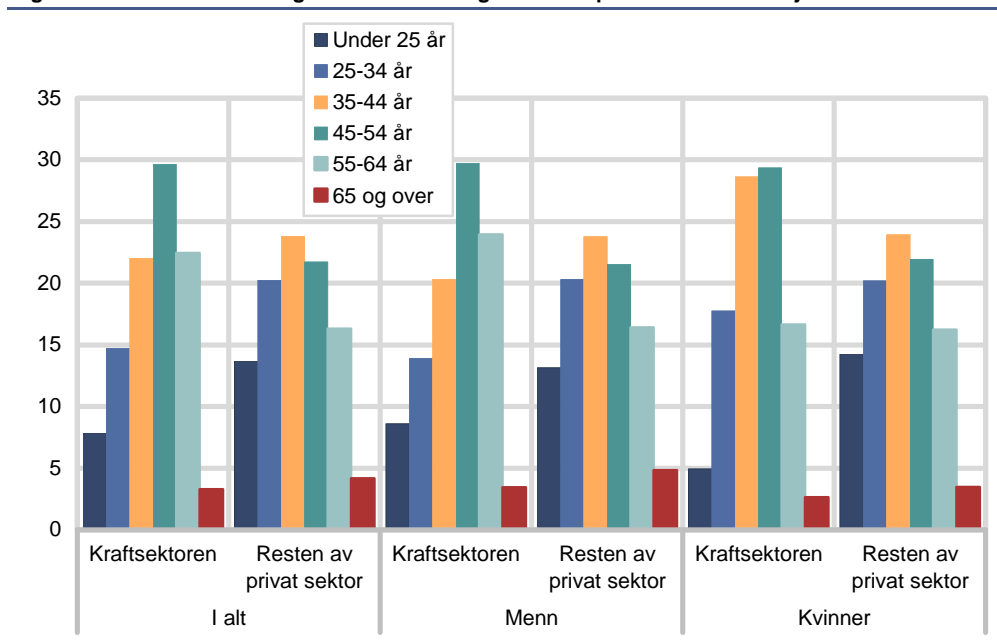
Sammenlignet med andre deler av det private næringslivet er kraftsektoren en mannsdominert sektor. Andelen menn og kvinner var i 2011 henholdsvis 20,6 prosent kvinner og 79,4 prosent menn. I resten av privat sektor var 47 prosent kvinner og 53 prosent menn.

Høyere gjennomsnittsalder

Gjennomsnittsalderen for resten av privat sektor var i 2011 41 år, til sammenligning ligger gjennomsnittsalderen i kraftsektoren på 45 år.

Sammenlignet med resten av privat sektor er det særlig aldersgruppene under 35 år som er underrepresentert innen kraftsektoren. Noe av dette skyldes forskjell i kompetansekrav. Kraftsektoren har en vesentlig lavere andel sysselsatte med grunnskole som høyeste utdanning.

Figur 3.11. Aldersfordeling i kraftsektoren og resten av privat sektor etter kjønn. 2011. Prosent

Deler man populasjonen i to, over og under 44 år, ser man at tyngdepunktet i kraftsektoren ligger i de øvre aldersintervallene. Mens resten av privat sektor har en andel på 58 prosent under 44 år, er andelen under 44 år i kraftsektoren 45 prosent.

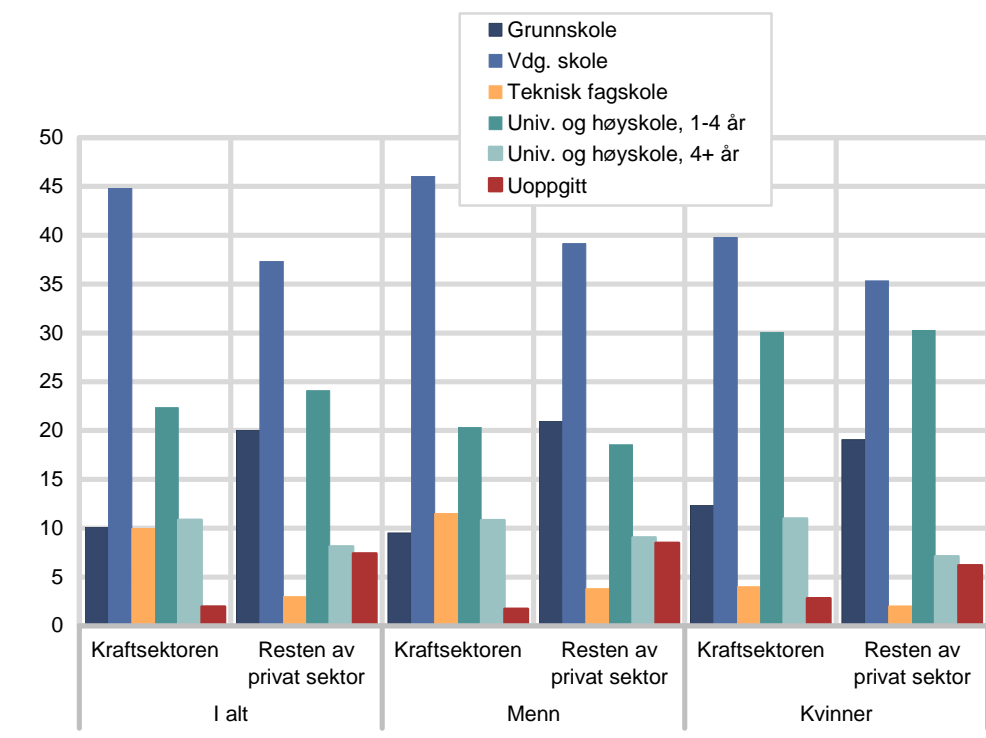
Flere med høyere utdanning

I 2008 var andelen personer med universitetsutdannelse 6 prosentpoeng høyere blant de som var sysselsatt i kraftsektoren sammenlignet med resten av privat sektor. I 2011 er andelen med universitetsutdannelse kun 1 prosentpoeng høyere i kraftsektoren sammenlignet med resten av privat sektor. Denne endringen skyldes primært en økning i andelen sysselsatte med lavere universitets- eller høyskoleutdanning i resten av privat sektor. Innen kraftsektoren er andelen kvinner med universitet/høyskoleutdanning 41 prosent og blant menn 31 prosent. Tilsvarende andeler i resten av privat sektor er for kvinner 37 prosent og for menn 28 prosent. Andelen med videregående utdanning er vesentlig høyere blant sysselsatte innen kraftsektoren sammenlignet med resten av privat sektor. Ser vi på resten av privat sektor under ett har rundt en femtedel grunnskoleutdanning som høyeste fullførte utdanning, i kraftsektoren har en av ti grunnskole som høyeste fullførte utdanning.

Tabell 3.17. Utdanningsnivå i kraftsektoren og resten av privat sektor etter kjønn. 2011. Prosent

	Kraftsektoren			Resten av privat sektor		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Alle	100	100	100	100	100	100
Grunnskole	10	10	12	20	21	19
Videregående skole	45	46	40	37	39	35
Teknisk fagskole	10	12	4	3	4	2
Universitet og høyskole, 1-4 år	22	20	30	24	19	30
Universitet og høyskole, 4+ år	11	11	11	8	9	7
Uoppgitt	2	2	3	7	9	6

Figur 3.12. Utdanningsnivå i kraftsektoren og resten av privat sektor etter kjønn. 2011. Prosent

4. Tilganger og avganger

Vi skal nå se på bruttoendringer blant de sysselsatte og har derfor koblet sammen datagrunnlaget for 2010 og 2011. Ved å koble to årganger mot hverandre på individnivå, kan vi identifisere avganger, tilganger og personer som er med i begge årgangene.

I dette kapitlet ser vi kun på sysselsatte i kraftnæringen. Vi har ikke tatt med bedrifter i den kraftrelaterte virksomheten fordi vi primært ønsker å se på strømmer av sysselsatte som begynner og slutter i bedrifter. Den kraftrelaterte virksomheten er definert slik at vi kan få tilgang og avgang av sysselsatte fordi bedriften de arbeider i kan komme som tilgang eller avgang i populasjonen. Det vil si at de sysselsatte selv ikke har skiftet jobb, det er bare bedriften som har blitt omdefinert til å være innenfor eller utenfor populasjonen av bedrifter som tilhører den kraftrelaterte virksomheten.

Videre i dette kapitlet vil vi redegjøre for hvordan tilgangene og avgangene fordeler seg på henholdsvis utdanning, alder, kjønn og næring.

4.1. Hovedtall

Av den totale populasjonen på 14 313, var 13 015 også sysselsatt i kraftnæringen i 2010, noe som utgjør 91 prosent av populasjonen fra 2010. Det var 1298 avganger og 1678 tilganger mellom 2010 og 2011, noe som gir en økning i populasjonen på 380 personer, eller 2,6 prosent.

Av tilgangene var 484 kvinner og 1194 menn. Av avgangene var 372 kvinner og 926 menn.

Tabell 4.1. Sysselsatte i kraftnæringen. Status i populasjonen 2010 og 2011. Absolutte tall

	Med begge år	Tilganger	Avganger	Tilgang minus avgang
I alt	13 015	1 678	1 298	380
Menn	9 985	1 194	926	268
Kvinner	3 030	484	372	112

4.2. Alder

Tilganger etter alder

Fordelt på alder ser vi at tilgangen er høyest i aldersgruppene under 45 år. Tilgangene i aldersgruppene under 25 år og 25-34 år er i stor grad nyutdannete. Aldersgruppa 35-44 år vil først og fremst bestå av personer som kommer fra jobber i andre næringer.

Tabell 4.2. Tilganger til kraftnæringen etter alder og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent

	Antall			Prosent		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	1 678	1 194	484	100	100	100
Under 25 år	421	322	99	25	27	20
25-34 år	430	281	149	26	24	31
35-44 år	376	243	133	22	20	27
45-54 år	248	180	68	15	15	14
55-64 år	130	107	23	8	9	5
65 og over	73	61	12	4	5	2

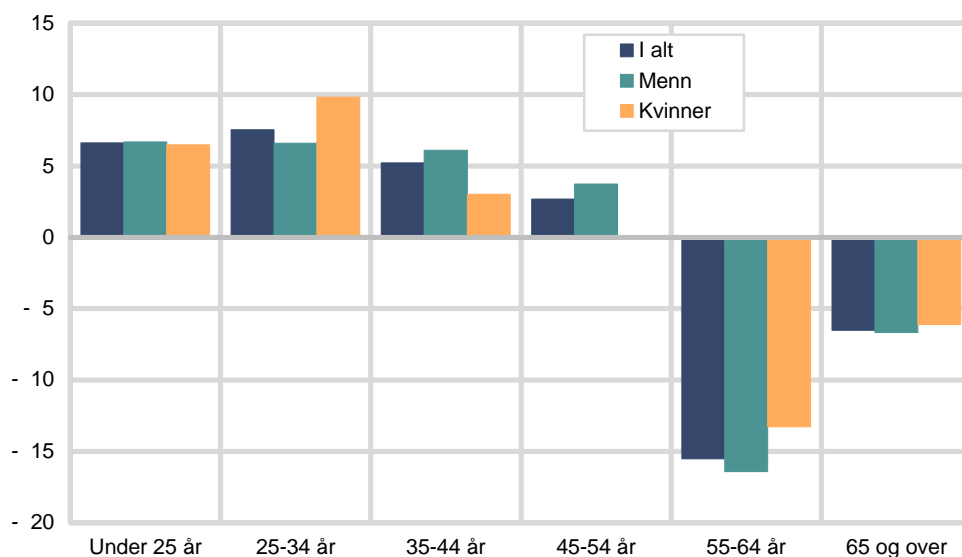
Avganger etter alder

Det er totalt 1298 personer som ikke er med i 2011 som var med i 2010. 926 av disse var menn og 372 var kvinner. Aldersfordelingen blant avgangene er jevnere fordelt enn tilgangene, den største aldersgruppa blant avgangene er likevel de mellom 55-64 år hvor man typisk går av med pensjon.

Tabell 4.3. Avganger fra kraftnæringen etter alder og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent

	Antall			Prosent		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	1 298	926	372	100	100	100
Under 25 år	240	188	52	18	20	14
25-34 år	235	157	78	18	17	21
35-44 år	223	132	91	17	14	24
45-54 år	157	105	52	12	11	14
55-64 år	302	235	67	23	25	18
65 og over	141	109	32	11	12	9

Figur 4.1 viser hvordan de eldste aldersgruppene blir byttet ut med de yngre. Antallet avganger mellom 54 og 64 år er 15 prosentpoeng høyere enn tilsvarende tilganger. På den andre siden ligger antallet tilganger i alle aldersgruppene under 45 år mellom 3 og 9 prosentpoeng høyere enn avgangene.

Figur 4.1. Tilganger minus avganger i kraftnæringen etter alder. 2010-2011. Prosentpoeng

4.3. Utdanning

Totalt 618 av tilgangene i kraftnæringen har høyere eller lavere universitets- eller høyskoleutdanning. Dette utgjør 37 prosent av alle tilgangene.

Personer med fullført videregående skole som høyeste fullførte utdanning utgjør den største utdanningsgruppa blant tilgangene.

Tilganger og utdanning

Tabell 4.4. Tilganger til kraftnæringen etter utdanning og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent

	Antall			Prosent		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	1 678	1 194	484	100	100	100
Grunnskole	341	259	82	20	22	17
Videregående skole	518	386	132	31	32	27
Teknisk fagskole	109	89	20	6	7	4
Universitet og høyskole, 1-4 år	436	265	171	26	22	35
Universitet og høyskole, 4+ år	182	134	48	11	11	10
Uoppgitt	92	61	31	5	5	6

Avganger og utdanning

57 prosent av avgangene har videregående skole eller grunnskole som høyeste fullførte utdanning. Personer med videregående skole er den klart største gruppa og

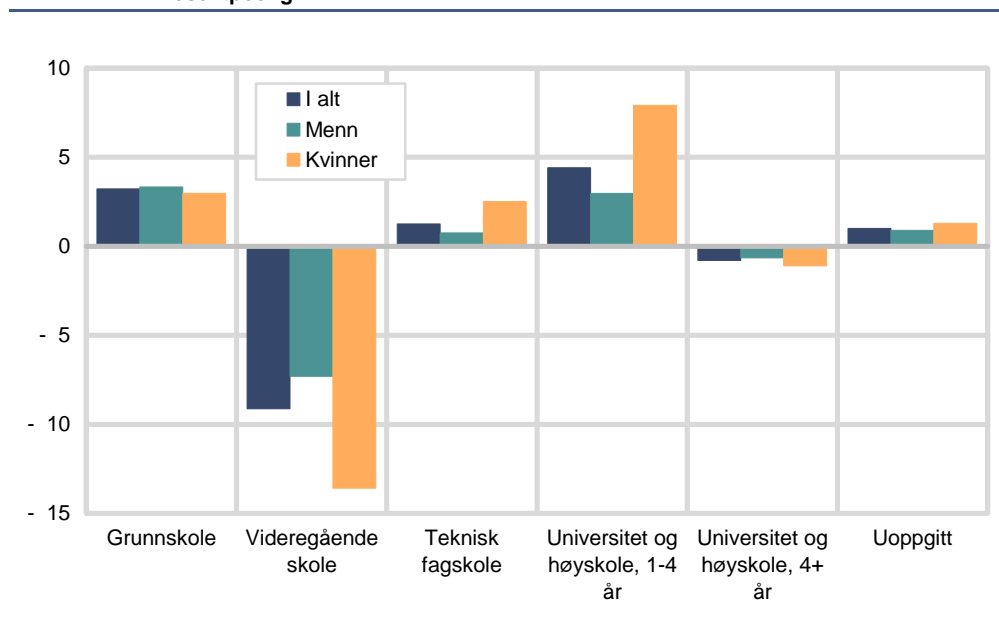
utgjør alene 40 prosent av alle avgangene. Fordelingen av avgangene på utdanningsnivå fordeler seg tilnærmet likt mellom kjønnene.

Tabell 4.5. Avganger fra kraftnæringen etter utdanning og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent

	Antall			Prosent		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	1298	926	372	100	100	100
Grunnskole	222	170	52	17	18	14
Videregående skole	519	367	152	40	40	41
Teknisk fagskole	68	62	6	5	7	2
Universitet og høyskole, 1-4 år	280	178	102	22	19	27
Universitet og høyskole, 4+ år	151	110	41	12	12	11
Uoppgitt	58	39	19	4	4	5

Utdanningsnivået øker blant de sysselsatte i kraftnæringen. Det blir færre med videregående skole som høyeste fullførte utdanning, og flere med lavere eller høyere universitetsutdanning.

Figur 4.2. Tilganger minus avganger i kraftnæringen etter utdanning og kjønn. 2010-2011. Prosentpoeng

4.4. Tilgang og avgang etter næring

I dette avsnittet skal vi se på hvilke næringer som tilgangene kommer fra, samt hvilke næringer som avgangene drar til. For tilgangene gjelder det bare de som var sysselsatt også året før. En del av tilgangen vil også gjelde for eksempel personer som var under utdanning året før. Tilsvarende vil en del av avgangen gjelde personer som pensjoneres, mens vi gir tall for næringsfordelingen for de som er sysselsatt også året etter.

Tilganger etter næring

Av totalt 1 678 tilganger til kraftnæringen i 2011 var 1 206 tilganger fra andre næringer, som tilsvarer 72 prosent av totalt antall tilganger. Tilganger fra spesialisert bygg- og anleggsvirksomhet står bak den største delen av tilveksten i kraftnæringen (tabell 4.6). En stor andel av bedriftene i den kraftrelaterte virksomheten hører til denne næringen. Den nest største næringen under tilganger er arbeidskraftstjenester. Denne næringen utgjør rekruttering, utleie og formidling av arbeidskraft. Særlig kvinnene har bakgrunn fra denne næringen. Det tyder på at mange kvinner rekrutteres gjennom å ha vært innleid arbeidskraft i kraftnæringen året før. I tabell 4.6 er næringer som har avgitt flere enn 25 personer til kraftnæringen i perioden 2010-2011 plukket ut.

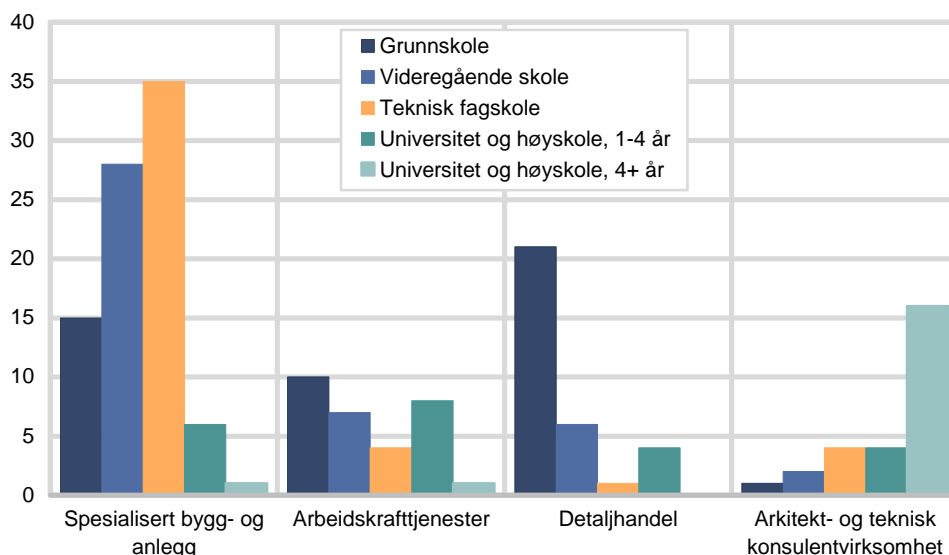
Tabell 4.6. Tilganger i 2011 etter næring i 2010 og kjønn. Prosent

	I alt	Menn	Kvinner
I alt	100	100	100
Spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet	16	22	2
Arbeidskrafttjenester	7	4	14
Detaljhandel, unntatt med motorvogner	6	5	9
Annen forretningsmessig tjenesteyting	5	3	8
Arkitektvirksomhet og teknisk konsulentvirksomhet, og teknisk prøving og analyse	5	6	2
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	4	4	4
Telekommunikasjon	4	4	4
Anleggsvirksomhet	4	5	2
Jordbruk og tjenester tilknyttet jordbruk, jakt og viltstell	3	4	3
Undervisning	3	3	5
Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	3	3	3
Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	3	3	2
Sosiale omsorgstjenester uten botilbud	2	1	4

Tilganger etter næring og utdanning

Kobler vi utdanning på tilgangene ser vi at det først og fremst er personer med videregående utdanning, fagbrev, som blir rekruttert fra bygg- og anleggsvirksomhetene. Offentlig administrasjon, forsvar og trygdetjenester utgjør den største tilveksten av høyt universitetsutdannede.

Figur 4.3. Tilganger til kraftnæringen etter næring og utdanning i 2011. Absolutte tall

Avganger etter næring

Av totalt 1298 avganger i 2011 skyldtes 705 avganger til andre næringer, som tilsvarer 54 prosent av avgangene. Blant avgangene er det spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet som skiller seg ut som den største mottakeren. Vi understreker igjen at vi her bare ser på sysselsatte som slutter for å begynne i en annen jobb. I tabell 4.7 er næringer som kraftnæringen har avgitt flere enn 25 personer til i perioden 2010-2011 plukket ut.

Tabell 4.7. Avganger i 2010 etter næring i 2011 og kjønn. Prosent

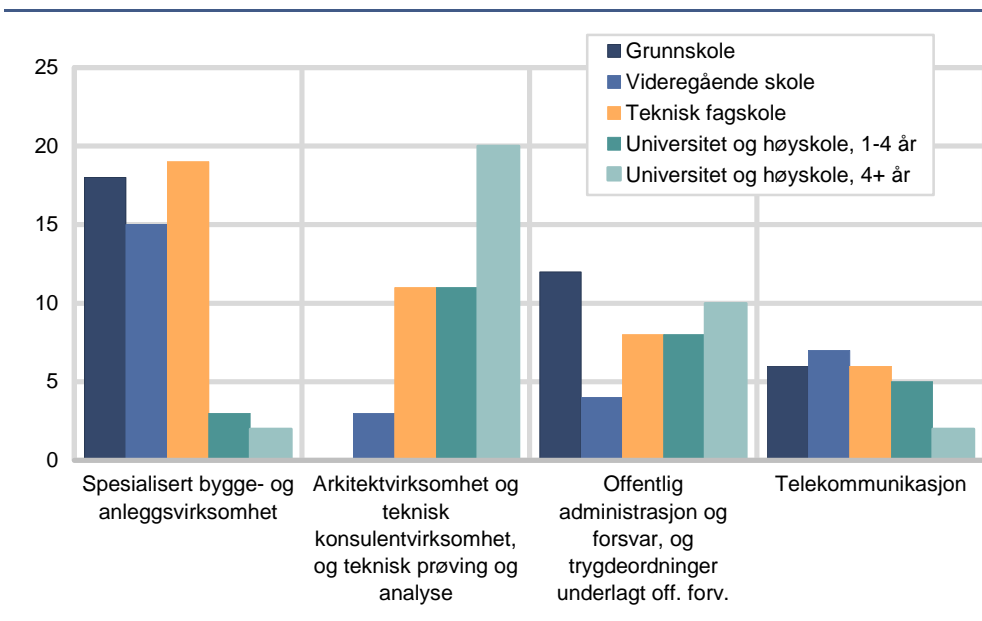
	I alt	Menn	Kvinner
I alt	100	100	100
Spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet	10	13	4
Arkitektvirksomhet og teknisk konsulentvirksomhet, og teknisk prøving og analyse	8	9	6
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt off. forvaltning	8	8	6
Telekommunikasjon	5	6	3
Jordbruk og tjenester tilknyttet jordbruk, jakt og viltstell	5	5	3
Arbeidskrafttjenester	4	3	6
Anleggsvirksomhet	4	5	2
Detaljhandel, unntatt med motorvogner	4	3	5
Undervisning	4	2	7

Avganger etter næring og utdanning

Til bygg- og anleggsbransjen går det flest personer med grunnskole, videregående eller teknisk fagskole som høyeste fullførte utdanning. Avgangen til arktitekt- og teknisk konsulentvirksomhet utmerker seg ved at mange har universitets- og høyskoleutdanning.

Figur 4.4. Avganger fra kraftbransjen i 2010 etter næring i 2011 og utdanning i 2010. Absolutte tall

Vedlegg A: Dokumentasjon

Omfang

Den registerbaserte sysselsettingsstatistikken omfatter bosatte personer 15-74 år som har utført arbeid av minst én times varighet i referanseuken, eller som var midlertidig fraværende fra slikt arbeid.

Datakilder

Data for den registerbaserte sysselsettingsstatistikken er basert på flere ulike registre. De viktigste er NAVs Arbeidsgiver-/ arbeidstakerregister (Aa-registeret), lønns- og trekkoppgaveregisteret og selvangivelsesregisteret administrert av Skattedirektoratet, registeret over vernepliktige og sivilarbeidere fra henholdsvis Vernepliktsverket og Siviltjenesteadministrasjonen, og Enhetsregisteret/ Bedrifts- og foretaksregisteret.

Aa-registeret er hovedkilden til data om lønnstakere, men lønns- og trekkoppgaveregisteret utgjør et viktig supplement ved at det fanger opp lønnstakerforhold som ikke er meldepliktige til Aa-registeret. Begge registre har arbeidsforhold (jobber) som enhet. Selvangivelsesregisteret er hovedkilden til opplysninger om selvstendig næringsdrivende. Enhetsregisteret og Bedrifts- og foretaksregisteret gir opplysninger om bedriftene (arbeidssted). I tillegg nyttes supplerende data fra en rekke andre kilder: NAVs ARENA-register gir data om arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak, registre over ansatte i stat i kommune, lønnsstatistikk for ansatte i privat sektor, sykefraværsregisteret mv.

Avgrensingen av sysselsatte er altså basert på en rekke ulike kilder, og det er bygget opp et system i SSB for en samlet utnytting av disse. Systemene omfatter moduler for konsistensbehandling mellom ulike datakilder, valg av viktigste arbeidsforhold og klassifisering som sysselsatt.

Kontroller av datagrunnlag

For de tre mest sentrale registrene som ligger til grunn for produksjonen, skjer kontroll og revisjon på følgende måte:

NAV gjennomfører årlig en "årskontroll" av Aa-registeret. Arbeidsgivere med manuell innrapportering får tilsendt lister over alle personer de har stående innmeldt med aktivt arbeidsforhold. Feil blir meldt NAV. SSB bidrar i kontroll av at flerbedriftsforetak har egne numre for hver bedrift, samt at arbeidstakerne knyttes til riktig bedrift. Ved feil som oppdages sendes det melding til arbeidsgiver for at opprettinger i selve registeret blir utført. Dette er viktig for korrekt informasjon om næring og arbeidsstedskommune. I tillegg gjør SSB kontroller av Aa-registeret mot Enhetsregisteret, lønns- og trekkoppgaveregisteret, NAVs ARENA-register over arbeidsledige m.m.

Kontroll av lønns- og trekkoppgaveregisteret blir utført i flere ledd. Arbeidsgiverne gjør den første kontrollen før materialet blir sendt skatteetaten. Deretter gjennomfører skatteetaten kontroller både lokalt ved kommunekassererkontorene og sentralt i Skattedirektoratet. Materialet blir også kontrollert av Statistisk sentralbyrå der kontroll og kvalitetssikring av institusjonell sektor og næring er den mest omfattende.

Også for Selvangivelsesregisteret blir det utført en rekke maskinelle kontroller. For det første blir det kontrollert om summen av delposter stemmer med hovedpostene fra selvangivelsen. Det blir videre undersøkt om ekstreme verdier er logiske i forhold til resten av selvangivelsen. Interne konsistenskontroller blir også gjennomført, som for eksempel om inntekt av eget bosted i forhold til likningsverdien av bostedet stemmer. Eksterne konsistenskontroller blir gjort mot tilsvarende størrelser i SSBs skattestatistikk for personlige skattytere.

Begreper, kjennemerker og grupperinger

Definisjon av de viktigste begreper og variabler

Sysselsatt

Sysselsatte er definert som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken, samt personer som har et slikt arbeid, men som var midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon e.l. Personer som er inne til førstegangs militær- eller siviltjeneste regnes som sysselsatte. Personer på sysselsettingstiltak med lønn fra arbeidsgiver klassifiseres også som sysselsatte.

Standard klassifikasjoner

For sysselsatte med flere arbeidsforhold i referanseuken, fastsettes ett som det viktigste. Opplysninger om personenes jobb- og bedriftsrelaterte kjennemerker gjelder det viktigste arbeidsforholdet.

Personrelaterte kjennemerker Kjennemerkene bosted, kjønn, og alder er hentet fra Folkeregisteret. Informasjon om bosted og alder er per november det aktuelle året. For årene 2000-2004 er alder regnet i fylte år ved utgangen av året.

Bedriftsrelaterte kjennemerker Kjennemerkene arbeidssted og næring er innhentet fra bedrifts og foretaksregisteret, og gjelder bedriften hvor personen arbeider. For selvstendig næringsdrivende som ikke kan knyttes til hverken bedrift eller foretak, ligger informasjon om bosted, utdanning og familiemedlemmers selvstendig virksomhet til grunn.

Næring er kodet etter Standard for næringsgruppering (SN2002).

Fordeling på kommune følger kommuneliste pr. 1.1. i produksjonsåret for statistikken

Vedlegg B: Tabeller

Tabell B8. Sysselsatte i kraftsektoren etter alder og kjønn. 2004-2011

Aldersfordeling	2004	2005	2006	2007	2008	2008 ny	2009	2010	2011
15 – 74									
Total	16 285	15 114	15 701	16 537	17 140	17 376	17 902	18 215	18 450
Menn	13 086	12 233	12 602	13 213	13 638	13 861	14 231	14 512	14 643
Kvinner	3 199	2 881	3 099	3 324	3 502	3 515	3 671	3 703	3 807
Under 25									
Total	940	862	912	1 153	1 172	1 209	1 325	1 421	1 446
Menn	826	774	822	997	1 022	1 057	1 172	1 249	1 258
Kvinner	114	88	90	156	150	152	153	172	188
25 – 34									
Total	2 153	1 867	1 987	2 068	2 286	2 343	2 474	2 550	2 717
Menn	1 640	1 410	1 452	1 500	1 668	1 721	1 814	1 909	2 041
Kvinner	513	457	535	568	618	622	660	641	676
35 – 44									
Total	4 731	4 337	4 344	4 347	4 442	4 452	4 425	4 243	4 067
Menn	3 654	3 343	3 308	3 271	3 306	3 315	3 274	3 123	2 977
Kvinner	1 077	994	1 036	1 076	1 136	1 137	1 151	1 120	1 090
45 – 54									
Total	4 745	4 526	4 615	4 789	4 890	4 948	5 146	5 345	5 471
Menn	3 937	3 778	3 841	3 977	4 025	4 081	4 183	4 308	4 353
Kvinner	808	748	774	812	865	867	963	1 037	1 118
55 – 64									
Total	3 460	3 294	3 590	3 846	3 969	4 042	4 104	4 142	4 142
Menn	2 817	2 743	2 978	3 199	3 312	3 380	3 443	3 502	3 508
Kvinner	643	551	612	647	657	662	661	640	634
Over 65									
Total	256	228	253	334	381	382	428	514	607
Menn	212	185	201	269	305	307	345	421	506
Kvinner	44	43	52	65	76	75	83	93	101
Prosentvis fordeling									
15 – 74									
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Menn	80,4	80,9	80,3	79,9	79,6	79,8	79,5	79,7	79,4
Kvinner	19,6	19,1	19,7	20,1	20,4	20,2	20,5	20,3	20,6
Under 25									
Total	5,8	5,7	5,8	7,0	6,8	7,0	7,4	8	7,8
Menn	6,3	6,3	6,5	7,5	7,5	7,6	8,2	9	6,8
Kvinner	3,6	3,1	2,9	4,7	4,3	4,3	4,2	5	1,0
25 – 34									
Total	13,2	12,4	12,7	12,5	13,3	13,5	13,8	14	14,7
Menn	12,5	11,5	11,5	11,4	12,2	12,4	12,7	13	11,1
Kvinner	16,0	15,9	17,3	17,1	17,6	17,7	18,0	17	3,7
35 – 44									
Total	29,1	28,7	27,7	26,3	25,9	25,6	24,7	23	22,0
Menn	27,9	27,3	26,2	24,8	24,2	23,9	23,0	22	16,1
Kvinner	33,7	34,5	33,4	32,4	32,4	32,3	31,4	30	5,9
45 – 54									
Total	29,1	29,9	29,4	29,0	28,5	28,5	28,7	29	29,7
Menn	30,1	30,9	30,5	30,1	29,5	29,4	29,4	30	23,6
Kvinner	25,3	26,0	25,0	24,4	24,7	24,7	26,2	28	6,1
55 – 64									
Total	21,2	21,8	22,9	23,3	23,2	23,3	22,9	23	22,4
Menn	21,5	22,4	23,6	24,2	24,3	24,4	24,2	24	19,0
Kvinner	20,1	19,1	19,7	19,5	18,8	18,8	18,0	17	3,4
Over 65									
Total	1,6	1,5	1,6	2,0	2,2	2,2	2,4	3	3,3
Menn	1,6	1,5	1,6	2,0	2,2	2,2	2,4	3	2,7
Kvinner	1,4	1,5	1,7	2,0	2,2	2,1	2,3	3	0,5

Tabell B9. Sysselsatte i kraftsektoren etter utdanningsnivå og kjønn. 2004-2011. Absolutte tall og prosent

	2004	2006	2007	2008	2008 ny	2009	2010	2011
Absolutte tall								
I alt	16 285	15 701	16 537	17 140	17 376	17 902	18 215	18 450
Grunnskole	1 850	1 589	1 725	1 728	1 823	1 840	1 849	1 862
Videregående	8 251	7 817	8 057	8 175	8 310	8 387	8 335	8 261
Teknisk fagskole	1 701	1 616	1 702	1 760	1 727	1 784	1 799	1 839
Universitet/ høyskole, lavere grad ...	3 159	3 185	3 445	3 630	3 653	3 847	4 016	4 123
Universitet/ høyskole høyere grad ...	1 236	1 397	1 430	1 637	1 641	1 817	1 936	2 001
Uoppgitt utdanning	88	97	178	210	222	227	280	364
Prosent								
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100
Grunnskole	11	10	10	10	10	11	10	10
Videregående	51	50	49	48	48	48	46	45
Teknisk fagskole	10	10	10	10	10	10	10	10
Universitet/ høyskole, lavere grad ...	19	20	21	21	21	22	22	22
Universitet/ høyskole høyere grad ...	8	9	9	10	9	10	11	11
Uoppgitt utdanning	1	1	1	1	1	1	2	2

Tabell B10. Sysselsatte i kraftsektoren etter utdanningsnivå og kjønn. 2004 og 2011. Absolutte tall og prosent

	2004			2011		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
I alt	16 285	13 082	3 203	18 450	14 643	3 807
Grunnskole	1 850	1 336	514	1 862	1 392	470
Videregående skole	8 251	6 610	1 641	8 261	6 747	1 514
Teknisk fagskole	1 701	1 580	121	1 839	1 686	153
Høyere utdanning 1-4 år	3 159	2 445	714	4 123	2 979	1 144
Høyere utdanning 4+ år	1 236	1 061	175	2 001	1 583	418
Uoppgitt	88	50	38	364	256	108
Prosent						
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Grunnskole	11,4	10,2	16,0	10,1	9,5	12,3
Videregående skole	50,7	50,5	51,2	44,8	46,1	39,8
Teknisk fagskole	10,4	12,1	3,8	10,0	11,5	4,0
Høyere utdanning 1-4 år	19,4	18,7	22,3	22,3	20,3	30,0
Høyere utdanning 4+ år	7,6	8,1	5,5	10,8	10,8	11,0
Uoppgitt	0,5	0,4	1,2	2,0	1,7	2,8

Tabell B11. Sysselsatte etter alder og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent

	Kraftsektoren			Resten av privat sektor		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	18 450	14 643	3 807	2 543 550	1 338 055	1 205 495
Under 25 år	1 446	1 258	188	347 661	175 912	171 749
25-34 år	2 717	2 041	676	515 068	271 617	243 451
35-44 år	4 067	2 977	1 090	606 293	317 994	288 299
45-54 år	5 471	4 353	1 118	552 542	288 222	264 320
55-64 år	4 142	3 508	634	415 456	219 796	195 660
65 og over	607	506	101	106 530	64 514	42 016
Prosent						
I alt	100	100	100	100	100	100
Under 25 år	8	9	5	14	13	14
25-34 år	15	14	18	20	20	20
35-44 år	22	20	29	24	24	24
45-54 år	30	30	29	22	22	22
55-64 år	22	24	17	16	16	16
65 og over	3	3	3	4	5	3

Tabell B12. Sysselsatte i kraftnæringen og resten av privat sektor etter utdanningsnivå og kjønn 2011. Absolutte tall og prosent

	Kraftsektoren			Resten av privat sektor		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
I alt	18 450	14 643	3 807	1 338 055	1 205 495	2 543 550
Grunnskole	1 862	1 392	470	280 451	229 797	510 248
Videregående skole	8 261	6 747	1 514	523 777	426 006	949 783
Teknisk fagskole	1 839	1 686	153	50 959	24 547	75 506
Høyere utdanning 1-4 år	4 123	2 979	1 144	248 084	364 740	612 824
Høyere utdanning 4+	2 001	1 583	418	120 954	85 812	206 766
Uoppgitt	364	256	108	113 830	74 593	188 423
Prosent						
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Grunnskole	10,1	9,5	12,3	21,0	19,1	20,1
Videregående skole	44,8	46,1	39,8	39,1	35,3	37,3
Teknisk fagskole	10,0	11,5	4,0	3,8	2,0	3,0
Høyere utdanning 1-4 år	22,3	20,3	30,0	18,5	30,3	24,1
Høyere utdanning 4+	10,8	10,8	11,0	9,0	7,1	8,1
Uoppgitt	2,0	1,7	2,8	8,5	6,2	7,4

Tilganger og avganger

Tabell B13. Tilganger i kraftnæringen etter alder, utdanning og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent

	Antall			Prosent		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Tilganger etter alder og kjønn						
I alt	1678	1194	484	100	100	100
Under 25 år	421	322	99	25	27	20
25-34 år	430	281	149	26	24	31
35-44 år	376	243	133	22	20	27
45-54 år	248	180	68	15	15	14
55-64 år	130	107	23	8	9	5
65 og over	73	61	12	4	5	2
Tilganger etter utdanning og kjønn						
I alt	1678	1194	484	100	100	100
Grunnskole	341	259	82	20	22	17
Videregående skole	518	386	132	31	32	27
Teknisk fagskole	109	89	20	6	7	4
Universitet og høyskole, 1-4 år	436	265	171	26	22	35
Univ. og høyskole, 4+ år	182	134	48	11	11	10
Uoppgitt	92	61	31	5	5	6
Avganger etter alder og kjønn						
I alt	1298	926	372	100	100	100
Under 25 år	240	188	52	18	20	14
25-34 år	235	157	78	18	17	21
35-44 år	223	132	91	17	14	24
45-54 år	157	105	52	12	11	14
55-64 år	302	235	67	23	25	18
65 og over	141	109	32	11	12	9
Avganger etter utdanning og kjønn						
I alt	1298	926	372	100	100	100
Grunnskole	222	170	52	17	18	14
Videregående skole	519	367	152	40	40	41
Teknisk fagskole	68	62	6	5	7	2
Universitet og høyskole, 1-4 år	280	178	102	22	19	27
Universitet og høyskole, 4+ år	151	110	41	12	12	11
Uoppgitt	58	39	19	4	4	5

Tabell B7. Overgangsmatrise for sysselsatte i kraftsektoren. Endringen i populasjonen i 2008 ved bruk av ny næringsstandard

	2008	2008_ny
Totalt	17 140	17 376
Identiske	16 900	16 900
Bare med ved bruk av SN02	240	--
Bare med ved bruk av SN07	--	476
Hvem faller ut		
Totalt	240	
40110 Produksjon og distribusjon av elektrisitet	5	
45230 Bygging av veier og flyplasser	44	
45310 Elektrisk installasjonsarbeid	109	
74209 Annen teknisk konsulentvirksomhet	8	
74 501 Formidling av arbeidskraft	5	
74 600 Etterforskning og vaktjenester	69	
Hvem kommer til		
Totalt		476
42 220 Bygging av anlegg for elektrisitet og telekommunikasjon		476

Vedlegg C: Ny standard for næringsgruppering

Forholdet mellom de to næringsstandardene er innenfor de enkelte næringsområder i hovedsak en konvertering, men revisjon av en standard innebærer også vurdering av utviklingstrekk og relevans innad i næringer, noe som gjør at grupperinger kan bli endret. En fullstendig oversikt over Standard for næringsgruppering foreligger i NOS D 383.

For kraftnæringene innebærer den nye næringsstandard i all hovedsak en ren konvertering. En test viser at ved anvendelsen av SN02 og SN07 gir et avvik i populasjonen på 5 personer i 2008.

Kraftrelatert virksomhet omfatter i SN07 bedrifter innen 43 "Spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet" og 71 "Arkitektvirksomhet og teknisk konsulentvirksomhet, og teknisk prøving og analyse", som oppfyller forhåndsdefinerte krav på bakgrunn av utdanning og yrke blant de ansatte. Dette er en direkte konvertering fra 45 "Bygg- og anleggsvirksomhet" og 74 "Annen forretningsmessig tjenesteyting" fra SN02.

I tillegg er SN07 42220 "Bygging av anlegg for elektrisitet og telekommunikasjon" tatt med i sin helhet. Dette området er et nytt næringsområde i SN07 som er skilt ut i fra SN02 42212 "Bygging av andre konstruksjoner". Fordi vi har valgt å ta med hele 42220 har det medført at antallet sysselsatte i 2008 har økt med 236 personer mellom overgangen fra SN02 til SN07. Ellers er det snakk om små endringer i populasjonen.

For 2008 er det totalt er det 16 900 personer av 17 140 personer på SN02 som også er med på SN08. 240 personer er bare med ved bruk av SN02, dette er sysselsatte personer som i all hovedsak jobber i bedrifter som er klassifisert innen elektrisk installasjonsarbeid og vaktjenester. Det er 476 personer som bare er med ved bruk av SN07, alle jobber i firmaer som er klassifisert innen bygging av anlegg for elektrisitet og telekommunikasjon, nacekode 42220.

Vedleggstabell A6 viser hvilke endringer i overgangen til ny næringsstandard medfører.

Vedlegg D: Hvordan definere en kraftrelatert virksomhet

1. Avgrensning av populasjon

Kjernedelen av kraftsektoren vil være bedrifter som har næringskoder som tilhører næringen ”Produksjon, overføring og distribusjon av elektrisitet” (næringskode 40 i SSBs standard for næringsgruppering fra 2002). I dette notatet drøfter vi muligheter for å utvide denne populasjonen med bedrifter som er kodet til andre næringer. Den grunnleggende ideen bak en utvidelse vil være å få med bedrifter som har sin hovedproduksjon i varer eller tjenester som er særskilt rettet mot bedrifter i kraftnæringen. Det betyr at det er varer og tjenester som normalt ikke etterspørres av bedrifter i andre næringer.

Vi har ikke gjort forsøk på avgrense presist hvilke typer av varer og tjenester som kan sies å være spesifikt rett mot kraftnæringen. I datagrunnlaget for sysselsettingsstatistikken har vi da heller ikke data om hvilke varer og tjenester ulike bedrifter leverer til bedrifter i kraftnæringene. Vi må derfor nærme oss spørsmålet om avgrensning på annen måte. Den måten vi har valgt å gå fram på er å se på de sysselsattes yrke og utdanning. Antakelsen er at mange varer og tjenester som selges til bedrifter i kraftnæringen krever en viss type kompetanse å produsere eller krever utføring av spesielle arbeidsoppgaver for å produsere. Utdanning viser hvilke formell kompetanse en person har og yrke beskriver hvilke arbeidsoppgaver en person utfører. Vi har derfor valgt å forsøke å anvende data om dette til å avgrense en utvidet populasjon av bedrifter som kan sies å tilhøre en kraftrelatert næring.

Ved å se på yrke og utdanning ender vi opp med å inkludere noen bedrifter som jobber med bygging og vedlikehold av distribusjonsnett, samt konsulentvirksomhet mot kraftnæringen. Det vil sikkert finnes en del bedrifter som produserer eller importerer/selger varer som er spesielle for bedrifter i kraftnæringen for eksempel turbiner. Disse fanges ikke opp av en modell hvor man anvender yrke og utdanning for å identifisere bedriftene.

For å identifisere typiske ”kraftutdanninger og -yrker” har vi tatt utgangspunkt i populasjonen av bedrifter i kraftnæringene (næringskode 35.1). Ved hjelp av henholdsvis SSBs Standard for utdanningsgruppering (NUS2000) og Standard for yrkesklassifisering (STYRK) har vi ut fra hyppighet definert hva som er typiske utdanninger og yrker innen denne populasjonen av bedrifter. Vi har så plukket ut bedrifter i andre næringer som har en høy andel ansatte av de utvalgte yrkene og/eller utdanningene, og antatt at disse bedriver kraftrelatert virksomhet.

2. Yrker og utdanning

2.1. Kraftutdanninger

Den klart mest frekventerte utdanningen er *Energioperatørfaget VKII* (avsluttende videregående utdanning (455107)). 1822 personer, nesten 14 prosent av den totale arbeidsstokken innen kraft har denne utdanningen.

Når det gjelder den videre fordelingen etter utdanningsandel må en gjøre noen vurderinger og valg. Målet med utlistingen er å identifisere typiske utdanninger for personer som jobber i kraftnæringen, vi er altså ute etter å avdekke det spesielle ved utdanningen innen kraftsektoren, samt utelukke det generelle. Under følger en liste over de 20 hyppigste utdanningene med tilhørende utdanningskode (nus_2000).

Tabell 1. Oversikt over de mest frekventerte utdannelsene

Utdanningskode	Antall	Beskrivelse
455107	1822	Energioperatørfaget, fagbrev
201103	881	Ungdomskole
555102	761	Teknisk fagskole, linje for elkraftteknikk
455103	471	Elektrikerfaget, Vg3
401101	376	Allmenne fag, VK II
655101	362	Ingeniørutdanning, elektro, toårig
655102	325	Høgskoleingeniørutdanning, elektro, treårig
641131	295	Siviløkonomutdanning, fireårig
455106	286	Energimontørfaget, Vg3
755102	256	Sivilingeniørutdanning, elektronikk
301110	250	Realskoleutdanning
655207	245	Ingeniørutdanning, maskin, toårig
343299	209	Kontorfag, uspesifiserte, videregående, grunnutdanning
441106	202	Økonomiske og administrative fag, VK II
201101	199	Framhaldsskoleutdanning
755103	188	Sivilingeniørutdanning, elkraftteknikk
455199	166	Elektro, uspesifisert, videregående, avsluttende utdanning
555106	160	Teknisk fagskole, linje for elektronikk
641115	139	Høgskolekandidat, økonomi og administrasjon, toårig
757105	131	Sivilingeniørutdanning, bygge- og miljøteknikk
401103	112	Gymnasutdanning

Grønn farge: relevant kraftutdannelse. Rød farge: ikke relevant kraftutdannelse.

Den nest mest frekventerte utdannelsen er *ungdomskoleutdanning*. Selv om nesten 10 prosent av næringen har en utdanningskode som tilsvarer ungdomskole, kan en ikke ta utgangspunkt i personer som har ungdomskoleutdanning for å identifisere typiske kraftbedrifter, da dette er en altfor generell utdanning og dermed ikke spesielt kraftrelatert. Flere eksempler på dette er fullført allmennfag, realskole, kontorfag, siviløkonomi etc. Alle disse er godt representert på listen, men utdanningene er for generelle å regne, og derfor uegnet for formålet vårt.

Men, det er også tilfeller der ”strykningen” ikke er så selvsagt. En utdanningsgruppe som er relativt høyt oppe på listen og som ikke vil bli definert som en kraftutdannelse er *Elektrikerfaget VK II fullført videregående*. Bakgrunnen for å velge bort denne hviler på to ting. Antall treff på bedrifter som totalt ansetter over 30.000 elektrikere vil være overveldende og jobben vil bli deretter, altså det blir for generelt. For det andre mener vi det er lite formålstjenlig å lete etter kraftbedrifter gjennom en yrkesgruppe som strengt tatt har sitt hovedvirke innendørs.

Totalt er det valgt ut sju utdanninger som vi finner representative som typiske kraftutdanninger og som egner seg for det videre arbeidet med å identifisere en kraftrelatert populasjon.

Tabell 2. Kraftutdanninger

Utdanning
Energioperatørfaget, VK II
Energimontørfaget, VK II
Teknisk fagskole – elkraft- teknikk
Ingeniørutdanning, elektro 2 årig
Høgskoleingeniørutdanning elektro, 3 årig
Sivilingeniør, elektronikk
Sivilingeniør, elkraftteknikk

Tanken bak å inkludere sivilingeniørene er først og fremst et forsøk å få tak i bedriftene som driver med konsulentvirksomhet mot næringen. Disse 7 utdannelsene omfatter til sammen ca 4000 av de ansatte i kraftnæringen, noe som tilsvarer ca. 30 prosent av populasjonen.

2.2. Kraftyrker

Det klart mest frekventerte yrket innen kraftsektoren er *energimontør*. Nesten 21 prosent av populasjonen har dette yrket. I likhet med utdanningene må det også gjøres vurderinger når det gjelder yrker, vi er også her ute etter de spesielle foran de generelle yrkene. Under følger en tabell over de 20 hyppigst frekventerte yrkene i kraftnæringen med tilhørende yrkeskode (STYRK), totalt ca. 75 prosent av de ansatte innen kraftsektoren.

Tabell 3. Oversikt over de mest frekventerte yrkeskodene

Yrkeskode	Antall	Beskrivelse
7244	2669	Energimontører
3112	1685	Elkraftingeniør og teknikere
8161	877	Energioperatør
4114	606	Kontomedarbeider
2143	604	Sivilingeniør (elkraft- teknikk)
1222	594	Produksjonsdirektører innen olje, gass og bergverk
4113	466	Sekretær
2541	387	Sosial- og siviløkonomier
7241	280	Elektrikere
9132	273	Rengjøringspersonale
1210	247	Administrerende direktør
2130	220	Systemutviklere programmerere
4121	184	Økonomimedarbeider
1231	170	Finans, økonomi og administrasjonsdirektør
2519	159	Markedanalytiker og andre forretningsyrker
2144	140	Sivilingeniør (elektronikk og telekommunikasjon)
3120	133	Dataingeniør og teknikere
3432	124	Revisor (ikke statsautoriserte) og regnskapsførere
2512	117	Personal og organisasjonskonsulenter
3415	108	Tekniske og kommersielle salgsrepresentanter

Sammen med energimontører utgjør *El- kraftingeniører og teknikere* og *energioperatører* de tre store yrkesgruppene som til sammen utgjør nesten 40 prosent av arbeidsstokken.

Selv om det er over 1000 sekretærer i populasjonen, er dette en mer generell egenskap enn hva som er spesielt med yrkene innen kraftnæringen. Jobben med å

plukke ut typiske kraftyrker er i så måte enklere enn hva tilfelle var med utdanningskoden da yrkeskoden er mer spesifikk enn utdanningskoden.

Basert på tabellen over er disse fire yrkene valgt ut som kraftyrker.

Tabell 4. Kraftyrker

Yrkeskode	Antall
Energimontører	2669
Elkraft- ingeniører og teknikere.	1685
Energioperatører	877
Sivilingeniører (Elkraft- teknikk)	604

Disse fire yrkene omfatter til sammen ca 6000 ansatte, noe som tilsvarer i overkant av 40 prosent av populasjonen innen kraftsektoren.

2.3. Hvordan korrelerer yrkene og utdanningene med hverandre?

For å komme med i den utvidede populasjonen må bedriftene ha en på forhånd definert andel ansatte med kombinasjoner av de utvalgte yrkene og utdanningene. Det er da viktig at kombinasjonene av yrke og utdanning er reelle også i den faktiske populasjonen. For å sjekke dette har vi krysset kraftyrkene mot utdanningene. Altså hvor mange av personene i kraftyrkene har en av utdannelsene som vi har definert inn i kraftutdannelsen.

Tabell 5. Korrelering mellom yrke og utdanning

Yrkeskode	Antall	Treff	% andel	med el.og ung.
Energimontører	2669	1523	57 %	78 %
Elkraft- ingeniører og teknikere	1685	866	51 %	57 %
Energioperatører	877	375	43 %	52 %
Sivilingeniører (Elkraft- teknikk)	604	250	41 %	53 %

Tabellen leses slik; av totalt 2669 energimontører, sysselsatte med yrkeskode 7244, er det 57 prosent av disse som har en av de utvalgte utdanningene. Tar vi med ungdomsskoleutdanning og elektrikerutdanning er denne prosentandelen 78 prosent. Tabellen viser at jevnt over halvparten av personene som er ansatt i de utvalgte yrkesgruppene har også en av de utvalgte utdanningene.

Under utvelgelsen av kraftyrkene redegjorde vi for hvorfor ”store” utdanninger som ungdomskole og elektriker på bakgrunn av generalitet ble strøket av listen. Det er verdt å nevne at innen energimontørene alene er det over 300 personer som bare har ungdomskole. Tar en inn disse to gruppene ser vi at treffprosenten øker hele 78 prosent av energimontørene og jevnt over ca 10 prosent hos de resterende.

Når det kommer til Sivilingeniørene kan den litt lave treffprosenten skyldes at de to utdanningene er veldig spesifikke. Da det finnes svært mange ulike former for sivilingeniør utdanninger er det naturlig at en ikke nødvendigvis må ha de to utvalgte for å kunne fungere i stillingen. Et interessant element som også er avgjørende er at ikke alltid yrke og utdanning står i forhold til hverandre. I kraftsektoren mangler nesten halvparten av sivilingeniørene sivilingeniørutdanning. Blant annet jobber 65 elektriker som sivilingeniører, noe som utgjør 10 prosent av de totale antallet. Om dette skyldes kvaliteten på dataene rundt yrkeskodene eller om det er en egenskap ved populasjonen innen kraft er vanskelig å mene noe om.

3. Anvendelse

Identifiseringen av de kraftyrkene og kraftutdanningene kan sees på som verktøyene vi bruker videre for å etablere en kraftrelatert næring. Etter å ha identifisert de typiske yrkene og utdanningene i den etablerte kraftpopulasjonen er neste steg å anvende denne informasjonen på den resterende populasjonen. Med den resterende

populasjonen menes alle sysselsatte i bedrifter som inngår i den registerbaserte sysselsettingsstatistikken utenom kraftnæringen.

Første steg er å liste ut alle bedrifter som har en eller flere ansatte som faller inn under gruppen kraftyrker. Ved å beregne en prosentandel ansatte med kraftyrker (antall definerte STYRK- koder/ antall ansatte i bedriften), kan vi skrive ut matriser over bedrifter i synkende rekkefølge av yrkesandeler, og med dertil tilhørende dalende aktualitet. Jo mindre andel kraftyrker jo mindre aktuell.

På samme måte som med kraftyrkene, skrev vi ut en matrise over bedrifter som har ansatte med kraftutdanninger. I likhet med kraftyrkene beregner vi andeler av de ansatte med de aktuelle utdanningene, og kan på denne måten liste ut bedriftene i dalende aktualitet. Med hjelp av disse to grepene er vi stand til å snevre inn søket vesentlig.

Neste steg i etableringen er å sammenligne listene over yrkes- og utdanningsandeler og danne oss et bilde av populasjonen. Sentrale spørsmål er her om bedriftene med høy andel kraftyrker har tilsvarende andeler kraftutdannelse, og motsatt? Hvilke næringer er det nærliggende å se spesielt på? Utfordringen er hvordan vi skal gå frem for å få selektert inn flest mulig relevante bedrifter samtidig som vi selekterer ut de irrelevante?

3.1. Kriterier for å inkludere og ekskludere bedrifter

Etter å ha sammenlignet listene nevnt i avsnittene over ble vi enige om ulike betingelser for at en bedrift skulle inkluderes eller ekskluderes fra utvalget. At en person har en kraftutdanning og/eller kraftyrke er ikke en garanti for at bedriften han eller hun jobber i bedriver kraftrelatert virksomhet.

På bakgrunn av utlisteringen av bedriftenes andeler innen kraftyrker og kraftutdanninger kunne vi ser at det i hovedsak var snakk om to eksplisitte næringer det var aktuelt å konsentrere seg om. Disse er forretningsmessig tjenesteyting og bygg og anlegg. Innen forretningsmessig tjenesteyting er det først og fremst undernæringen som representerer "annen teknisk konsulentvirksomhet" som går igjen, mens det innen bygg og anlegg er undernæringen "oppføring av andre konstruksjoner" som er hyppigst representert. I grove trekk representerer disse to næringene henholdsvis bygging, vedlikehold og drift av nett og konsulenttjenester¹. Da bedriftene i de ulike næringene har ulik tilknytning til kraftsektoren, og de tilhørende sysselsatte deretter besitter ulike egenskaper, fant vi det hensiktsmessig å dele grunnlaget for tildelingen av kriteriene i to slik at det settes forskjellige kriterier for ansatte i henholdsvis bygg- og anlegg forretningsmessig tjenesteyting.

3.1.1. Betingelser for bygg og anlegg

Begge matrisene gav oss et bilde av at det i hovedsak er innen bygg og anlegg delen den utvidede populasjonen som omfatter bygging, vedlikehold og drift av nett befinner seg. Denne delen utgjør også den største delen av den utvidede populasjonen. På bakgrunn av informasjonen matrisene gav oss, satt vi tre betingelser for å bli med i den utvidede populasjonen.

1. Bedriften må ha en yrkesandel på 50 prosent, eller
2. Bedriften må ha en utdanningsandel på 50 prosent.
3. Bedriften må ha fire eller flere ansatte.

I forbindelse med denne operasjonen oppdaget vi flere bedrifter med en og to ansatte, noe som ofte gav 100 % uttelling på yrke og/eller utdanning. Vi valgte derfor å sette en nedre grense for antall ansatte i utvalget. Dette ble gjort under en antagelse av at det er nødvendig å være mer enn 3 ansatte for å drive en bedrift som har deler av sin virksomhet tilknyttet bygging, vedlikehold og drift av kraftnett.

Det er nok at betingelse 1 eller 2 er kombinert med 3 for å oppfylle kravet for komme med.

3.1.2. Betingelser for forretningsmessig tjenesteyting

Innen forretningsmessig tjenesteyting ser vi at det først og fremst er bedrifter som henvender seg mot konsulentdelen av den utvidede kraftpopulasjonen. Vi har derfor funnet det hensiktsmessig å anvende andre kriterier for seleksjon, kriterier som er kombinasjoner av yrke og utdanning.

Bedriften må ha en yrkesandel på 40 prosent og en utdanningsandel på 10 prosent, eller
Bedriften må ha en yrkesandel på 10 prosent og en utdanningsandel på 40 prosent.

For forretningsmessig tjenesteyting har vi valgt å sette kriteriene til å være minimum 10 prosent og minimum 40 prosent. Bakgrunnen for å sette denne andelen lavere hviler på en antagelse om at konsulentvirksomhet i kraftnæringen bare er en del av de aktuelle bedriftenes virksomhet, og den totale andelen i bedriften deretter lav. Da denne næringen er mer indirekte koblet mot kraftnæringen er dette en vanskeligere gruppe å isolere. Konsulentvirksomheter utøver også ofte sine tjenester mot flere næringer. Bakgrunnen for å legge inn et krav om 10 prosent yrkes eller utdanningsandel er å se på som en ren kvalitetskontroll.

Regelen angående minimum antall ansatte benyttes ikke for denne delen av populasjonen. Avgjørelsen hviler på en antagelse om at forutsetningene gitt for denne betingelsen innen bygg og anlegg, ikke kan anvendes for den delen av populasjonen som inngår i forretningsmessig tjenesteyting.

3.1.3. Betingelser for større bedrifter

Denne siste betingelsen vi ønsker å ta med er uavhengig av næring men direkte knyttet opp mot størrelse på bedrift. Dette er derimot et kriterium som kan inkludere så vel som ekskludere, og det bør derfor gjøres en vurdering om hva som er den beste måten å utføre det på.

For at vi også skal få med de litt større bedriftene som har relativt høyt innslag av de relevante kraftutdanningene og kraftyrkene kan vi lage egne kriterier for bedrifter med over 100 ansatte. Bakgrunnen for disse kriteriene begrunnes med at jo større en bedrift er, er det rimelig å anta at de ulike andelene vi ønsker å se på blir relativt mindre. Kriteriene må derfor settes litt lavere.

1. Bedriften må ha en yrkesandel på 30 prosent og en utdanningsandel på 10 prosent, eller
2. Bedriften må ha en yrkesandel på 10 prosent og en utdanningsandel på 30 prosent.

Det er nok av bedriften oppfyller ett av kriteriene.

Om vi velger å senke kravene for store bedrifter, risikerer vi å få en del flere ansatte i bedriftene som ikke arbeider mot bedrifter i kraftnæringen. Dette kan for eksempel gjelde ingeniører som jobber mot olje og gass og lignende. Det må da gjøres en avveining om en skal ta med alle ansatte i bedriftene, eller om en skal selektere ut bare de ansatte med relevante utdanninger og yrker for kraftnæringen.

4. Hvordan håndtere endring?

Ved å anvende de betingelsene som er gjengitt ovenfor setter vi samtidig absolutte grenser for å inkludere eller ekskludere bedrifter fra den utvidede populasjon. Da det er rimelig å anta at noen bedrifter kan gjennomgå mindre og tilfeldige endringer av personell fra år til år. Dette kan medføre at bedrifter som ligger nær grensene for å bli inkludert (oppfylle kriteriene), kan gå ut og inn av populasjonen

fra år til år. Siden de da vil gå inn og ut med alle sine ansatte, kan dette påvirke endringstallene i stor grad. Hvordan skal vi håndtere dette?

For å dempe denne effekten av tilfeldige variasjoner har vi laget det vi kaller tidsbetingede endringsintervaller. Med dette mener vi intervaller koblet opp mot yrkes- og utdanningsandelene som tar høyde for midlertidige utskiftinger av personell og deretter sammensetning av nettopp yrke og utdanning.

Fra ett år til et annet, nedover, tillater en endring på 10 prosent. Dette betyr at hvis en bedrift i bygg og anlegg går fra 53 prosent yrkesandel/og eller utdanningsandel i 2008, til 47 prosent 2009 vil bedriften fremdeles bli med i utvalget i 2009 fordi den fremdeles er innenfor endringsintervallet på 10 prosent. Men, hvis den samme bedriften i 2010 fremdeles ligger under 50 prosent, vil den ikke bli med i den utvidede populasjonen. Endringsintervallet er altså tidsbetinget i den forstand at vi tillater at bedriften er under grensen satt for å være med i ett år. Hvis bedriften ikke er oppe på godkjent nivå hva yrke og utdanning gjelder i år 2, blir bedriften ikke inkludert videre.

På denne måten kan vi dempe tilgang/avgang problematikken som kan oppstå ved å sette absolutte grenser.

Resultatet av å etablere en utvidet populasjon, en kraftrelatert næring, samt en buffer- populasjon ser vi i tabellen under.

Årgang	Kraftsektoren	Kraftnæringen	Kraftrelatert	Buffer
2004	16285	14023	1973	289
2005	15114	13352	1294	468
2006	15701	13753	1747	201
2007	16537	13215	3240	82
2008	17140	13524	3473	143

Figurregister

3.1. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter gammel og ny næringsstandard etter kjønn. 2004-2011. Absolutte tall.....	9
3.2. Endring i alders sammensetningen blant sysselsatte i kraftsektoren. 2004-2011. Prosentpoeng	10
3.3. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter alder. 2004 og 2011. Absolutte tall.....	10
3.4. Endring i utdanningsnivå blant sysselsatte i kraftsektoren. 2004-2011. Prosentpoeng	11
3.5. Lærekontrakter i kraftsektoren etter fagområde. 2011. Prosent	12
3.6. Alle sysselsatte. Utdanning og alder. 2011. Absolutte tall	12
3.7. Alle sysselsatte i kraftssektoren etter kraftyrker. 2009-2010. Prosent	13
3.8. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter alder og kjønn. 2011. Prosent	14
3.9. Endring i aldersfordelingen i kraftsektoren etter kjønn. 2004-2011. Prosentpoeng	15
3.10. Endring i utdanningsnivået blant sysselsatte i kraftsektoren etter kjønn. 2004-2011. Prosentpoeng	16
3.11. Aldersfordeling i kraftsektoren og resten av privat sektor etter kjønn. 2011. Prosent..	17
3.12. Utdanningsnivå i kraftsektoren og resten av privat sektor etter kjønn. 2011. Prosent.	18
4.1. Tilganger minus avganger i kraftnæringen etter alder. 2010-2011. Prosentpoeng.....	20
4.2. Tilganger minus avganger i kraftnæringen etter utdanning og kjønn. 2010-2011. Prosentpoeng	21
4.3. Tilganger til kraftnæringen etter næring og utdanning i 2010. Absolutte tall.....	22
4.4. Avganger fra kraftbransjen i 2010 etter næring i 2011 og utdanning i 2010. Absolutte tall.....	23

Tabellregister

3.1. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter gammel og ny næringsstandard etter kjønn. 2004-2011. Absolutte tall.....	9
3.2. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter gammel og ny næringsstandard etter næring. 2004-2011. Absolutte tall.....	9
3.3. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter alder. 2004, 2010 og 2011. Absolutte tall og prosent	10
3.4. Arbeidstid blant sysselsatte i kraftsektoren. 2004-2010. Prosent	11
3.5. Utdanningsnivå blant sysselsatte i kraftsektoren. 2004-2011. Prosent	11
3.6. Utdanningsnivå blant sysselsatte i kraftsektoren. 2004-2011. Absolutte tall	11
3.7. Sysselsatte lærlinger i kraftsektoren etter fagområde. 2004-2011. Absolutte tall og prosent.	12
3.8. Sysselsatte i kraftsektoren etter yrkeshovedgrupper og kraftyrker. 2010 og 2011. Absolutte tall og prosent.	13
3.9. Sysselsatte i kraftsektoren etter kraftyrker og alder. 2011. Prosent.	14
3.10. Sysselsatte i kraftsektoren etter kraftyrker og alder. 2011. Absolutte tall	14
3.11. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter alder og kjønn. 2004, 2010 og 2011. Prosent	15
3.12. Alle sysselsatte i kraftsektoren etter alder og kjønn. 2004, 2010 og 2011. Absolutte tall.....	15
3.13. Arbeidstid blant sysselsatte i kraftsektoren etter kjønn. 2004, 2010 og 2011. Prosent	15
3.14. Utdanningsnivå blant sysselsatte i kraftsektoren etter kjønn. 2004, 2010 og 2011. Prosent	16
3.15. Utdanningsnivå blant sysselsatte i kraftsektoren etter kjønn. 2004, 2010 og 2011. Absolutte tall.....	17
3.16. Aldersfordeling i kraftsektoren og resten av privat sektor etter kjønn. 2011. Prosent..	17
3.17. Utdanningsnivå i kraftsektoren og resten av privat sektor etter kjønn. 2011. Prosent.	18
4.1. Sysselsatte i kraftnæringen. Status i populasjonen 2010 og 2011. Absolutte tall.....	19
4.2. Tilganger til kraftnæringen etter alder og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent.....	19
4.3. Avganger fra kraftnæringen etter alder og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent.....	20
4.4. Tilganger til kraftnæringen etter utdanning og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent.	20
4.5. Avganger fra kraftnæringen etter utdanning og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent	21
4.6. Tilganger i 2011 etter næring i 2010 og kjønn. Prosent.....	22
4.7. Avganger i 2010 etter næring i 2011 og kjønn. Prosent	22
Vedlegg	
B9. Sysselsatte i kraftsektoren etter utdanningsnivå og kjønn. 2004-2011. Absolutte tall og prosent	27
B10. Sysselsatte i kraftsektoren etter utdanningsnivå og kjønn. 2004 og 2011. Absolutte tall og prosent.....	27
B11. Sysselsatte etter alder og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent	27
B12. Sysselsatte i kraftnæringen og resten av privat sektor etter utdanningsnivå og kjønn 2011. Absolutte tall og prosent	28
B13. Tilganger i kraftnæringen etter alder, utdanning og kjønn. 2011. Absolutte tall og prosent	28
B7. Overgangsmatrise for sysselsatte i kraftsektoren. Endringen i populasjonen i 2008 ved bruk av ny næringsstandard	29

B Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
NO-2225 Kongsvinger

Avsender:
Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Kongens gate 6, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-8531-8 (trykt)
ISBN 978-82-537-8532-5 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

Pris kr 155,00 inkl. mva

ISBN 978-82-537-8531-8

9 788253 785318

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway